

WINTERCAMINO
– Camino de Invierno –

Een alternatief van Ponferrada
naar
Santiago de Compostela

Inleiding

Op het spoor van de Wintercamino - Camino de Invierno – wat vooraf ging

We zijn de Wintercamino toevallig op het spoor gekomen in het voorjaar van 2009. Het is in Monforte de Lemos dat een vriendelijke dame op het Bureau voor Toerisme ons opmerkzaam maakt op het bestaan van een alternatieve pelgrimsroute: de Camino de Invierno. We kennen en liepen de Camino Francés, de bekende en boeiende pelgrimsroute naar Santiago de Compostela. Deze Jacobsroute trekt elk jaar meer lopers en dat veroorzaakt steeds meer drukte op het pad, met alle consequenties van dien.

We ontdekken dat de Wintercamino een alternatief vormt voor het laatste deel van de Camino Francés, en dat ze de mogelijkheid biedt de drukte op de Camino Frances te vermijden, vooral in de zomerperiode. Omdat deze alternatieve route zuidelijker loopt dan de Camino Frances wordt het berggebied van O Cebreiro vermeden en zou de route ook in de winter te lopen zijn.

We ontmoeten de voorzitter van de “Asociación Camiños a Santiago pola Ribera”. De vereniging bestaat uit een groep enthousiaste leden die zich ervoor inzetten de Wintercamino bekend te maken en te zorgen dat de route goed wordt bewegwijzerd en dat de benodigde voorzieningen worden ontwikkeld. We raken geïnspireerd door de verhalen over de Wintercamino en nemen ons voor deze alternatieve route in Nederland bekend te maken.

Een Nederlandse gids over de Wintercamino

In december 2009 schrijven we een kort artikel in de Jacobsstaf met een oproep aan de leden om een bijdrage te leveren aan het bekend maken van de Wintercamino. Er komen enthousiaste reacties en met een kleine werkgroep gaan we aan de slag om te komen tot een Nederlandse routebeschrijving van de Wintercamino. Als basis nemen we de “Guía del Camino de Invierno”, geschreven door José D. Rúa Pérez.

Teneinde te weten hoe de route loopt, hoe de situatie is op de route en te onderzoeken in hoeverre de Spaanse gids bruikbaar is voor vertaling, heeft een delegatie van de werkgroepsleden van 28 maart 2011 tot en met 9 april 2011 een verkenningstocht van de Wintercamino gelopen.

Aan de hand van een concept versie van de routebeschrijving liepen in 2014 en 2015 twee andere pelgrims de route. We hebben waardevolle opmerkingen van hen gekregen, die we met dank hebben verwerkt in de tekst die nu opgesteld is.

De Wintercamino in het kort – algemeen

De Wintercamino begint in Ponferrada, in de provincie León en passeert achtereenvolgens de vier Galicische provincies, te weten: Ourense, Lugo, Pontevedra en A Coruña. Het is daardoor de meest Galicische route van alle Caminos de Santiago.

Diverse ervaringen

We hebben ervaren dat de Camino de Invierno voert door een vrijwel onbekend mooi deel van Spanje met prachtige natuur, door bossen en glooiende berggebieden en door oude dorpen, waar de tijd heeft stilgestaan. Wie de route loopt stuit op restanten van een rijk verleden, oude kerken en karakteristieke pleinen in de grotere plaatsen.

Het is een prachtige, soms zware route, met veel hoogteverschillen en lastig begaanbare paden. Daardoor is deze Camino vooral geschikt voor ervaren en geoefende wandelaars. Voor fietsers en pelgrims te paard is dit alternatief niet aan te bevelen.

De toestand van de te bewandelen paden is afhankelijk van de weersomstandigheden. Bij nat weer veranderen de paden in modderige stromen vol keien. Maar het is er ook vaak mooi weer en dan zijn de paden prima geschikt om te lopen en is het genieten van de mooie uitzichten. Of het aanbevelenswaardig is de Wintercamino daadwerkelijk in de winter te lopen is de vraag.

De afstanden tussen de dorpen en steden zijn vaak behoorlijk groot. De te lopen dagafstand is daardoor af en toe lang. Wel zijn er ontwikkelingen op de route zoals het oprichten van nieuwe overnachtingsplekken waardoor de dagetappes kunnen worden aangepast. Op grond hiervan is een alternatief om de route te onderbreken met kortere dagafstanden beschreven bij route 5 en 6.

Aan de Camino Frances leven de uitbaters van bars, cafés en restaurants van de pelgrims, aan de Camino d'Invierno van de lokale bevolking. Dat betekent dat bars en cafés 's ochtends vaak dicht zijn en ook overigens onzekere openingstijden hebben. De wandelaar mag er dus nooit op rekenen dat ze open zijn. Dus altijd voldoende water en proviand bij je hebben. In grotere plaatsen kun je vaak pas vanaf 21 uur dineren.

Door het vrijwel ontbreken van albergues op dit traject is het veelal noodzakelijk te overnachten in hostals of hotels. Dit brengt hogere kosten met zich mee. Er zijn wel hier en daar initiatieven tot het opzetten van voorzieningen voor pelgrims.

De bewegwijzering is gevarieerd : van duidelijke mojones, met de bekende gele schelp, houten borden met de vermelding "Camino de Invierno" tot gele pijlen op onduidelijke plekken op bomen of wegen.

Doordat er nog maar weinig pelgrims van deze route gebruik maken, is het lopen van de Wintercamino een soms wat eenzaam avontuur. Het spreken van de Spaanse taal is bijna een "must".

In deze gids hebben de leden van de werkgroep hun persoonlijke ervaringen verwerkt o.a. met betrekking tot albergues, hostals, hotels, kaartjes en hoogtekaartjes en overige bijzonderheden op de route. Hiermee is een nieuwe Nederlands gids tot stand gekomen.

Voor meer informatie verwijzen wij naar de Spaanse website: www.caminodeinvierno.es. en naar de websites van de verschillende dorpen en steden op de Wintercamino.

Wij hopen van harte dat deze gids veel pelgrims zal inspireren om de pelgrimage naar Santiago de Compostela te gaan volgen op de Winterroute en dat onze gids daarbij een waardevol handboek zal zijn.

De werkgroepleden

Marjan Blümer

Marij Flos

Linda van der Heijden

George Mulders

Herman Remmers

Adrie van der Vorm

Adrie Winter

Jan Winter

*Het afscheid ontwikkelt zich pas
als je de weg gaat.
Je ontdekt dan dat het niet genoeg is
om uiterlijk de weg te gaan,
je moet innerlijk opbreken,
en daarin zit het geheim van de pelgrimstocht.*

*(vrij naar Herman Andriessen, uit: "het geheim van de schelp")
uitgave van het Nederlands Genootschap van St. Jacob)*

Inhoudsopgave

Algemene gegevens over de Wintercamino en de geschiedenis in het kort

- 1. Etappe 1 Pongerrada-Las Médulas**
- 2. Etappe 2 Las Médulas – O Barco (Xagoaza)**
- 3. Etappe 3 O Barco – A Rúa**
- 4. Etappe 4 A Rúa – Quiroga**
- 5. Etappe 5 Quiroga – Monforte**
- 6. Etappe 6 Monforte de Lemos – Chantada(* en alternatieve etappe indeling)**
- 7. Etappe 7 Chantada – Rodeiro**
- 8. Etappe 8 Rodeiro – Laxe**
- 9. Etappe 9 Laxe – Outeiro (Vedra)**
- 10. Etappe 10 Outeiro - Santiago**

Algemene gegevens over de Wintercamino en de geschiedenis in het kort

De Camino de Invierno begint in Ponferrada, in de regio El Bierzo, provincie León en loopt achtereenvolgens door alle vier de Galicische provincies: Ourense, Lugo, Pontevedra en A Coruña. Het is daardoor de meest Galicische route van alle pelgrimswegen naar Santiago. De streken waar de route doorheen voert zijn: Valdeorras, Ribeira Sacra, Deza, Ulla en Compostela.

In grote lijnen is de hoofdroute als volgt:

LEÓN	Ponferrada – Borrenes – Las Médulas – Puente de Domingo Flórez.
OURENSE	Sobradelo – O Barco de Valdeorras (Xagoaza) – Vilamartín de Valdeorras – A Rua
LUGO	Montefurado – Soldón – Quiroga – Pobra de Brollón – Monforte de Lemos – Belesar – Chantada – Ermita do Faro
PONTEVEDRA	Rodeiro – Lalín (A Laxe) – Silleda – Bandeira.
A CORUÑA	Puente Ulla – Lestedo – A Susana – Santiago de Compostela

De totale lengte bedraagt +/- 260 km

El Camino de Invierno of Wintercamino

De middeleeuwse pelgrim die in hartje winter in Ponferrada aankwam had grote kans terecht te komen in een regenachtig of besneeuwd landschap, met de wegen en paden vol modder en plassen. Hem stond een geweldige uitdaging te wachten: het oversteken van de bergpas bij El Cebreiro. Hier moesten vele gevaren getrotseerd worden. Behalve de ongunstige weersomstandigheden die de klim extra zwaar maakten, waren er nog andere niet te veronachtzamen kwesties zoals wolven, bandieten, het betalen van tol aan de heer van Sarracin of aan die van Auctanes, het ontbreken van onderdak tijdens de tocht omhoog naar de mythische berg, enzovoort.

Voor deze grote uitdaging had de pelgrim maar weinig middelen: de pelgrimsstaf om de beesten de verjagen, een mantel met schoudercape, beide van grove stof die moeilijk regen opnam zonder drijfmat te worden en niet al te stevig schoeisel dat versleten en kapot was na maanden onderweg te zijn. En dat was alles.

In deze situatie is het niet vreemd dat sommige pelgrims een andere makkelijker route kozen om Galicië binnen te gaan en dus gingen ze vanaf Ponferrada naar het zuidwesten waarbij ze gebruik maakten van een voormalige secundaire Romeinse weg. Dit was zonder twijfel het begin van de Camino de Invierno naar Santiago de Compostela. Dit kan worden opgemaakt uit documenten die gevonden zijn in de archieven van het Bisdom Astorga.

Nadat de regio El Bierzo bij Puente de Domingo Flórez wordt verlaten, komt de route door Valdeorras (Ourense), Ribeira Sacra en Terra de Lemos (Lugo), Chantada, Deza en Ulla (Pontevedra) en gaat A Coruña binnen via Puente Ulla. Op sommige stukken volgt de route de secundaire Romeinse wegen G- 51 (van Ponferrada naar Las Médulas via el Cornatel) en G-40 (Codos de Belesar, Quiroga, Barxa de Lor, Monforte), wat ook het geval is bij een stukje van de Vía Nova (Nieuwe weg) of Vía XVIII.

Dit hele netwerk van wegen en vertakkingen dat de Romeinen aanlegden om de goud houdende rivier de Sil te exploiteren, ontwikkelde zich tot een hoofdweg die later een Camino Real (een koninklijke weg) zou worden en de natuurlijke toegang voor de spoorlijn naar Galicië die in 1883 officieel geopend werd door Alfonso XIII. Het werd niet de eerste snelweg tussen Madrid en Galicië omdat Carlos III de voorkeur gaf aan een veel directer tracé naar de stad A Coruña via Pedrafita do Cebreiro.

Behalve de Romeinen maakten ook andere volkeren veel gebruik van deze Camino zoals de

Suaven, de Arabieren tijdens hun korte verblijf in Galicië, de Fransen tijdens de Onafhankelijkheidsoorlog, ezeldrijvers die producten vervoerden tussen Castilië en Galicië.

Zeepaling klaargemaakt op de manier van de ezeldrijvers, vindt zijn oorsprong op deze oude handelsweg

Recept: Zeepaling op de manier van de ezeldrijvers : Benodigdheden voor 4 personen: 8 kleine moten zeepaling, 4 grote aardappels, 2 laurierblaadjes, 6 teentjes knoflook, bieslook in ringetjes, 1 eetlepel paprikapoeder, olijfolie, 1 eetlepel azijn, zout. Bereiding: we koken de zeepaling met de geschilde aardappels in water. Toevoegen: laurierblad, zout, bieslook en een scheutje olijfolie. Een half uurtje zachtjes laten koken. Knoflook toevoegen. De pan van het vuur nemen en paprikapoeder en azijn toevoegen. Goed omroeren! De paling en de aardappels uit de pan nemen en opdienen met puree. Smakelijk eten!

Net als bij de andere Caminos de Santiago, kende ook de Camino de Invierno een neergang vanaf de 14e eeuw. Met grote inspanningen van de Verenigingen van Vrienden van de Camino de Invierno en van gemeentes waar de route doorheen loopt, wordt deze oude en prachtige pelgrimsroute nu stap voor stap nieuw leven ingeblazen. Onderzoek dat werd uitgevoerd door deze verenigingen heeft het vroegere bestaan van pelgrimsherbergen in verschillende plaatsen aangetoond. In sommige gevallen werden zij geleid door of stonden zij onder bescherming van de orde van de Tempeliers. Na het verdwijnen van deze orde werden zij beschermd door de orde van San Juan de Jerusalén. Ook zijn er bewijzen gevonden dat er begrafenissen hebben plaatsgevonden van pelgrims die tijdens hun tocht naar Jacobus stierven en zijn er documenten gevonden over reizen naar Santiago die deze Camino de Invierno volgen. Er zijn talrijke Jacobalia en ook een aanzienlijk aantal kerken gewijd aan de Apostel. We kunnen dus wel zeggen dat er geen enkele twijfel bestaat dat de Camino de Invierno een van de vele wegen naar Santiago is.

Etappe 1 Ponferrada-Las Médulas; Afstand: 28 kilometer;

Moeilijkheidsgraad: middelzwaar

Km 0 van de Camino de Invierno. De telling begint vanaf de herberg. Bij het verlaten van Ponferrada komen we geen een andere herberg meer tegen in de Bierzostreek. Tot aan Puente de Domingo Flórez is de route prima bewegwijzerd door stenen paaltjes (mojón).

Tussenafstanden:

Herberg – Puente Boeza: 0,7 km

Puente Boeza – Toral de Merayo: 4,8 km

Toral de Merayo – Villalibre: 2,3 km

Villalibre – Priaranza: 1,2 km

Priaranza – Santalla: 2,3 km

Santalla – Villavieja: 4,9 km

Villavieja – Borrenes: 4,5 km

Borrenes – Las Médulas: 7,0 km

Geschiedenis:

De stad Ponferrada vindt zijn oorsprong in de Middeleeuwen als nederzetting in de omgeving van de pelgrimsroute naar Santiago. Aan het eind van de 11e eeuw geeft Osmundo, bisschop van Astorga, opdracht tot de bouw van een brug over de rivier Sil waardoor de pelgrims de oversteek kunnen maken. Het is de 'Pons-Ferrata' (ijzeren brug) die de stad haar naam geeft. Omstreeks het jaar 1178 vestigen, met toestemming van de Koningen van Leon, de Tempeliers zich langs de Camino de Santiago en later schenkt Alfonso IX Ponferrada aan hen met de opdracht om bedevaartgangers op weg naar Santiago te beschermen vanwege de onveiligheid in die streek. De traditie schrijft de Tempeliers allerlei heldendaden toe, waaronder de vondst omstreeks 1200 van het beeld van de 'Maagd van Encina', beschermheilige van de streek El Bierzo, in een holte van een steeneik. Aan het begin van de 20e eeuw verandert het agrarische karakter van de stad door een snelle economische ontwikkeling na de vondst en exploitatie van ijzer en steenkool en door de komst van de warmtekrachtcentrale van ENDESA (Spaanse Energiemaatschappij).

Kunst:

Het is de moeite waard het Tempelierskasteel dat vlakbij de herberg gelegen is te bezoeken. Het is prachtig gerenoveerd en de entree is betaalbaar. Een ander interessant monument is de basiliek van 'Nuestra Señora de Encina', gebouwd in renaissancistische stijl (16e eeuw) en gelegen nabij het kasteel. Het is ook aan te raden een wandeling door het oude centrum te maken. Loop door de Calle del Reloj (Klokstraat) onder de Torre del Reloj (Klokkentoren) door tot aan het plein waar het stadhuis staat.

Festiviteiten:

Op 8 en 9 september vinden de feesten rond de beschermvrouwe van Ponferrada plaats, La Virgen de la Encina. Grote drukte en processies. Bij de eerste volle maan in juli wordt de "Nacht van de Tempeliers" gevierd, een middeleeuws festival. Carnaval wordt eveneens groots gevierd in deze stad.

Onderdak:

Herberg San Nicolás de Flüe; Calle La Loma, ongenummerd. Tel. 0034 (0) 987 412 381. De herberg staat op een stuk grond van de parochie van 'Nuestra Señora del Carmen', waar de pastoor de scepter zwaait, geholpen door twee vrijwilligers. De bouw is gefinancierd door een Zwitsers echtpaar waardoor de herberg de naam van de Zwitserse heilige gekregen heeft. De herberg is gratis maar een vrijwillige bijdrage (donativo) voor het onderhoud wordt op prijs gesteld. Er is warm water, er zijn 185 bedden, een fietsenstalling, keuken, droger en wasmachine.

Hostal San Miguel 0034 (0)987 411 047, Calle Luciana Hernández nr. 2; Hotel Madrid, Avenida de la Puebla nr. 44, 0034(0)987 411 558.

Voorzieningen:

Alle mogelijke voorzieningen zijn aanwezig, streekziekenhuis, apotheken, geldautomaten en allerlei winkels.

Brug over de rivier Boeza:

Het is een brug met maar één boog die dateert uit de 16e eeuw.

Route:

Wie bij de herberg van Ponferrada begint moet deze brug over waarbij u de volgende route loopt: Calle de la Loma (waar de herberg is), Avenida del Castillo, linksaf door de Calle de la Cruz de Miranda (er staat een mojón op de kruising), vervolgens Carretera de Puebla de Sanabria en uiteindelijk gaat u na de tweede brug rechtsaf (er staat weer een wegwijzer), en volgt verder de Calle del Matadero. Terwijl u door de Calle del Matadero (Slachthuisstraat) loopt ziet u aan de rechterkant het slachthuis en voor u een grote pijpleiding boven de weg. Dit is het Canal de Cornatel. U loopt langs de Monte (berg) Pajariel. De rivier en de stad blijven rechts. Als u bij het Casa del Botillo en de fabriek Embutidos Pajariel bent, gaat de asfaltweg over in een onverhard pad. We stijgen en dalen over de Camino Real en af en toe loopt u tussen wijngaarden. Het laatste gedeelte van deze tussenetappe gaat over een weggetje omzoomd door een dicht bos en langzaam dalend komt u aan bij het eerste dorpje.

Toral de Merayo:

Toral de Merayo behoort bij de gemeente Ponferrada. U loopt het dorp binnen via een middeleeuwse brug over de rivier de Oza.

Kunst:

De neoclassicistische parochiekerk van Salvador en de kapel van de Bendito Cristo die op het plein staat; deze laatste heeft een klokkentoren met drie klokken, twee onder en een boven en verschillende ooievaarsnesten.

Festiviteiten:

Op 6 augustus het feest van El Salvador

Voorzieningen:

Bar el Puente (direct naast de brug), bar Mari Luz (op het plein), bar Valduera, een banketbakker en een eethuis La Alondra (bij het verlaten van het dorp)

Route:

U loopt het dorp door en neemt de CL-536. Bij de kruising met de autoweg die naar **Rimor** gaat (aangegeven met een verkeersbord) staat een mojón van de Camino. U gaat links en volgt deze weg naar Rimer iets meer dan 100 meter. De volgende wegwijzer (mojón) wijst naar een onverhard pad rechts. U neemt dit pad. Het stijgt flink en loopt tussen een aantal wijngaarden door. Op de top van de heuvel volgt de Camino een pad dat parallel loopt aan de CL-536. Rechts ligt al het dorpje **Villalibre de la Jurisdicción**. Op een gegeven moment daalt u af naar dit plaatsje.

Villalibre de la Jurisdicción:

Dit dorp hoort bij Priaranza del Bierzo. Er wordt bij wijze van grap gezegd dat dit het dorp is van de drie leugens. Het is geen stad (villa), het is niet vrij (libre) en heeft geen rechtspraak (jurisdicción), maar het is een mooi dorp omgeven door wijn- en boomgaarden.

Kunst:

De parochiekerk van San Juan en de kapel van het Vera Cruz (17e eeuw).

Festiviteiten:

Op 15 augustus Nuestra Senora de la Asunción y San Roque

Voorzieningen:

Bar La Estrella, aan de weg.

Route:

U loopt het dorp door (niet via de autoweg!). Bij de autoweg aangekomen slaat u links af en na 250 m rechts af een pad met een wegwijzer. U volgt dit pad tot **Priaranza del Bierzo**.

Priaranza del Bierzo:

Hoofdplaats van een gemeente met 1000 inwoners.

Kunst:

De parochiekerk is nog niet zo oud, maar binnen zijn verschillende interessante houtsnijwerken te vinden. Even buiten het dorp, op weg naar Santalla komen we bij een groot herenhuis dat bekend staat als "el Palacio", het paleis.

Festiviteiten: *op 6 augustus het feest van El Salvador*

Onderdak:

Pabellón de deportes (Sportcomplex). Tel. 0034(0)987 420 806. Dit sportcomplex omvat niet meer dan een vloer om op te slapen. Er is een multifunctioneel gebouw waar kan worden overnacht, informatie op stadhuis te verkrijgen.

Voorzieningen: *Apotheek, restaurant Taberna Il Sito de mi Rea, bar Inés, aan de snelweg.*

Route:

U loopt door Priaranza aan de noordkant van en parallel aan de autoweg die hoger ligt. Aan het eind van het dorp neemt u een onverharde weg. U volgt dit pad totdat dit bij de snelweg uitkomt. Dit gedeelte is goed bewegwijzerd. Weer bij de autoweg aangekomen gaat u naar rechts en na ongeveer 200 meter komt u bij het beroemde **uitkijkpunt** (mirador) van **Santalla**. Vanaf hier heeft u een prachtig uitzicht over de streek **El Bierzo** en zijn de **Barrancas** (bergkloven) **de Santalla** te zien. Dit lijkt op wat we te zien krijgen bij Las Médulas.

Santalla:

Deze plaats bevindt zich in de onderste krul van een "S" die gevormd wordt door de snelweg CL-536 en u komt er via een flinke afdaling vanaf deze autoweg.

Kunst:

De parochiekerk van Santa Marina (18e eeuw) in rococostijl met een hoofdretabel in dezelfde stijl.

Festiviteiten: *half juni allerlei feesten ter ere van Santa Marina*

Voorzieningen:

Er is een bar langs de weg en een levensmiddelenwinkel in het centrum van het dorp.

Route:

U loopt Santalla in over een betonpad dat het hele dorp van noordoost tot zuidwest doorkruist. Aan het einde van deze weg leiden de pijlen u via een grindpad dat later een onverhard pad wordt. Na het passeren van een beek gaat u linksaf naar de bekende CL-536. Dit laatste stuk is vaak modderig en slecht begaanbaar behalve in het droge seizoen. Nadat u de weg bent overgestoken neemt u een pad dat via een lange en moeilijke klim in de buurt van **Villavieja** uit komt. Het kasteel van Cornatel ligt rechts en halverwege komt u bij een diepe kloof. **Villavieja** bereikt u via een gemakkelijke afdaling.

Villavieja:

Dit is een klein dorp, eigenlijk meer een gehucht, dat deel uitmaakt van de gemeente Priaranza del Bierzo. Hier leefden de slaven en bedienden van het dichtbij gelegen kasteel van Cornatel, wat de oorsprong van het kleine dorp verklaart.

Route:

U komt het dorp binnen via de Camino. Het eerste dat u ziet in het laagst gelegen gedeelte van het dorp, is de aan de heilige Jacobus gewijde kerk met zijn bijzondere stenen klokkentoren. Iets verderop is een bron met uitstekend drinkbaar bergwater. Het dorp ligt op een helling en de Camino loopt langs het laag gelegen gedeelte en kruist via een eenvoudige brug een onstuimige beek. Hier begint de klim naar het kasteel van **Cornatel** via de lokale weg CV-191-5.

Castillo de Cornatel o de Ulver:

Het Tempelierskasteel, voorheen een ruïne, is tegenwoordig gerenoveerd. Een deel van het romantische verhaal 'El señor de Bembibre' over Enrique Gil en Carrasco, speelt zich af in dit kasteel. Het kasteel kan tegen betaling worden bezocht.

Voorzieningen : *Geen*

Route:

U vervolgt de weg en daalt af tot aan een splitsing. Hier neemt u de rechter zijweg en u volgt deze tot weer een kruising met aan de linkerkant enkele fabrieken en de weg naar Borrenes. Direct daarna komt de CL-536. Hier volgt u de weg links naar **Borrenes**.

Borrenes:

Hoofdplaats van een gemeente met 436 inwoners. Het is een dorp dat door een kruising van wegen verdeeld is in vier wijken.

Kunst:

Het heeft een interessante parochiekerk die gewijd is aan de Virgen de la Vega.

Festiviteiten:

22 januari San Vicente, Paasmaandag Virgen de la Vega, 13 juni San Antonio

Onderdak:

Er is een particulier initiatief, een soort B&B. Hostal , "C.T.R.Cornatel" , 11kamers met bad, Plaza Ayto 4 Tel. 686 055 938/987 420 568.

Voorzieningen:

Apotheek. Een supermarkt. Casa Marisol (Tel. 0034(0)987 420 568 en 0034(0)686 055 938), een eethuis op het plein, serveert streekgerechten tegen een redelijke prijs

www.centroturismoruralcornatelmedulas.es; mail: ctr@centroturismpcornatelmedulas.es

Route:

U verlaat het dorp over de oude Camino Real (Calle de los Coselines), die deels is geasfalteerd en laat het Castro de Borrenes links liggen. De bewegwijzering van de Camino leidt naar een links gelegen onverharde weg. Hoewel u goed moet oppassen bij de vele kruisingen en splitsingen, is de kans op verkeerd lopen gering daar er veel wegwijzers staan. Op een gegeven moment ziet u in de verte een gedeelte van het prachtige en romantische **Lago de Carucedo**, dat is ontstaan doordat de Romeinen goud dolven in **Las Médulas**. Tegenwoordig is het van grote ecologische waarde vanwege de flora en fauna, vooral eenden. De Camino kruist loodrecht de snelweg CV-191-20 en komt vervolgens uit op de CV-191-2,

de weg van Carucedo naar **Las Médulas**. U gaat deze weg naar links op en u bereikt bijna aldoor stijgend het einde van de etappe.

Las Médulas:

In deze plaats bevond zich onder de blote hemel een Romeinse goudmijn, waardoor de loop van de rivier werd beïnvloed. Dit staaltje van bouwkunde en het delven van het goud daarna kunnen worden beschouwd als een van de eerste aanslagen op het milieu. Vandaag de dag behoren de restanten van de verlaten mijnen, die opgegaan zijn in het landschap, echter tot het Werelderfgoed. Het systeem dat gebruikt werd, noemde men “ruina montium” wat betekende dat het aanwezige water werd opgevangen door middel van kanalen waarna het werd opgeslagen in reservoirs zodat het kon worden gebruikt als het nodig was. Dit watersysteem van Las Médulas is het meest spectaculaire van de ons bekende systemen door de hoeveelheid water die er werd gebruikt en door de lengte en vele vertakkingen van de kanalen. Direct bij aankomst in Las Médulas ligt rechts El Aula Arqueológica, een soort tentoonstelling die voor een paar euro kan worden bezocht. De pelgrim die inmiddels al vele kilometers in de benen heeft, kan kiezen uit twee mogelijkheden: of hij brengt een bezoek aan de meest dichtstbijzijnde onderaardse gangen zoals de Cuevona of de Encantada op 2 kilometer afstand, of hij doet er nog een schepje bovenop en bezoekt alle toegankelijke grotten, gewelven en mijnen. Ook de enorm grote en oude kastanjabomen die hier staan zijn de moeite van het bekijken waard. Sommige zijn wel 500 jaar oud. Het bezoekerscentrum is in het dorp zelf en is gratis.

Onderdak:

Hotel Medulio; Taberna Romana; Restaurante Marifé; Hospedería Las Médulas; Bar Reirigo.

Casa Rural Agoga, Calle Caves s/n, tel. (0034) 987 422 844, mobiel (0034) 699 722 488 (www.ruralagoga.com; reservas@ruralagoga.com)

Hospederia Casa Socorro (aan einde van het dorp) tel.987-922-858

Voorzieningen:

Restaurants in de hotels en wat bars.

Etappe 2 : Las Médulas – O Barco (Xagoaza) Afstand: 30,6 kilometer;

Moeilijkheidsgraad: Middelzwaar

Tussenafstanden:

Las Médulas – Puente de Domingo Flórez: 8,0 km

Puente de Domingo Flórez – Embalse de Eirós (Quereño): 2,0 km

Embalse de Eirós – Pumares: 3,5 km

Pumares – Sobradelo: 5,5 km

Sobradelo – O Barco: 7,0 km

Entrada a O Barco – Xagoaza (herberg): 4,6 km

Via Puente de Domingo Flórez komt u nu in Galicië in de streek Valdeorras,. Deze streek behoorde tot 1833 bij de voormalige provincie El Bierzo. Hoewel er vele archeologische resten zijn te vinden die de aanwezigheid van Asturische stammen vóór de komst van de Romeinen bewijzen, zijn het de Romeinen geweest die een beslissende invloed hebben gehad op deze vallei waar de rivier de Sil doorheen stroomt. De Romeinen zochten naar goud in deze rivier en legden de Vía Nova of Vía XVIII aan als belangrijkste verkeersader. Na hen kwamen de Suaven en de Visigoten. De bekering tot het katholicisme van deze laatsten (op initiatief van Koning Recaredo I tijdens het Concilie van Toledo) zorgde voor de bouw van vele kerken en kloosters waarbij dat van Las Ermitas (1624) het beroemdste was en de belangrijkste religieuze plaats van de streek Valdeorras was. Tijdens de Spaanse Onafhankelijkheidsoorlog (hierbij vochten de Spanjaarden geholpen door de Britten tegen Napoleon Bonaparte) drong de markies De la Romana (Spaanse generaal) met zijn troepen de vallei binnen, terwijl de Engelse generaal Moore de aanval tegen de Fransen inzette bij Cebreiro. Ze bliezen beiden de aftocht voor het leger van de Franse maarschalk Soult. De eerste tegenstand waar hij in Galicië op stootte was toevallig in Valdeorras bij Montefurado.

Route:

U verlaat Las Médulas in zuidelijke richting. De bewegwijzering van de Camino is goed. U loopt over een pad dat gedurende 2 kilometer langzaam stijgt tot aan een zijweg aan de linkerkant die leidt naar het uitkijkpunt van **Las Pedrices**. Het uitzicht vanaf dit punt is buitengewoon. De Camino gaat echter gewoon rechtdoor en het is niet noodzakelijk om de omweg via het uitkijkpunt te nemen. Vanaf dit punt daalt u bijna voortdurend over brede landwegen tussen nieuw geplante pijnbomen, heide, cistusroos en talloze beekjes. U bereikt **Puente de Domingo Flórez** het laatste plaatsje van de Bierzo. Na het oversteken van de LE-164, komen we binnen via de Calle Real.

Puente de Domingo Flórez:

Dit is het laagst gelegen dorp van de gehele provincie Castilië en León. Het ligt op een hoogte van 376 meter in de monding van de rivier Cabrera die naar de Sil stroomt. De typische architectuur is de traditionele bouw van de Cabrera streek. In het westen grenst het aan de provincie Ourense en het is een kruispunt van wegen naar de aloude gewesten Cabrera, El Bierzo en Valdeorras. Vanaf hier bestaat de bewegwijzering soms uit gele pijlen en soms uit stenen paaltjes.

Festiviteiten: *tussen 14 en 17 augustus feest van de Virgen de la Asunción*

Onderdak:

Pabellon deportivo (sporthal) Tel. 0034 (0) 987-460181. Hostal La Torre I, Calle Chao do Marco s/n (zonder nummer) Tel. 0034 (0) 987-460589. Hostal La Torre II, zelfde adres, 0034(0) 987-460081. Beide hostals liggen aan de Calle General .

Voorzieningen:

Apotheek, geldautomaten, winkels en verschillende bars (aan de hoofdweg, aan het einde van de tweede brug, langs de Camino zelf ligt bar El Cruce die al vroeg open gaat).

Route:

U loopt het dorp door en volgt daarbij de stenen paaltjes en de pijlen. Als u na het passeren van de brug, die dezelfde naam heeft als het dorp, de rivier de Cabrera bent overgestoken, slaat u rechtsaf. U komt bij een kruising: links af is richting **O Barco** en rechts af is na het passeren van een nieuwe brug over de rivier Cabrera, richting **Ponferrada**. U gaat rechtsaf en steekt dus de brug over, passeert bar El Cruce, volgt deze weg omhoog en houdt de kerk links. Een stukje verder is een Y-splitsing. U gaat linksaf richting "Quereño 0,8 km". Na ongeveer 600 meter neemt u de Calle Acceso Quereño, die daalt en uitkomt bij een brug over de rivier de Sil. Vanaf hier moet u erg oppassen. Loop als volgt verder: na het passeren van de brug gaat u onder een hoogspanningskabel door. Vervolgens ziet u links een elektriciteitscentrale. Daarna gaat u via een tunnel onder de spoorweg door en komt u aan in **Quereño**. Hier is een kruising van drie wegen. U neemt de meest linkse weg. Direct daarna kiest u uit twee wegen en gaat wederom linksaf. U loopt nu op een licht stijgende weg en passeert enkele huizen waarbij het stuwmeer van Éirós zich rechts van u bevindt. In werkelijkheid ziet u alleen een grote betonnen kolos. U daalt af over een landweg en steekt de spoorweg over. U bevindt zich nu tussen de rivier Sil en de spoorweg. U volgt deze weg ongeveer een kilometer en houdt de rivier Sil die uitloopt in het stuwmeer van **Pumares** aan uw linkerhand en de spoorweg rechts. Vervolgens steekt de weg het spoor over, maar er is geen speciale oversteek, geen tunnel of iets dergelijks (dus over de rails lopen om over te steken). U blijft de weg verder op ongeveer 50 tot 100 meter afstand parallel lopen aan het spoor. Zo bereikt u **Pumares**.

Pumares:

Kleine plaats met veel verlaten huizen en een duidelijke dalend bevolkingsaantal. Hier zijn twee kerken.

Festiviteiten: *Op 8 september het feest van de Virgen de la Estrella*

Voorzieningen: *Geen. Er is een waterkraan*

Route:

U loopt het dorp door via het hooggelegen deel van het dorp. Aan de andere kant van de rivier ziet u enkele fabriekshallen. Net buiten het dorp Pumares komt u de witte kapel van Nuestra Señora de la Estrella tegen. De weg gaat verder en u houdt het spoor en de rivier de Sil links.

U loopt nogal hoog zodat u een mooi uitzicht heeft. De vegetatie bestaat voornamelijk uit fruitbomen, kastanjabomen, essen, wijnstokken en enkele amandelbomen. Het volgende kenmerkende punt zijn de resten of ruïnes (die bijna op de spoorweg liggen) van de huizen die destijds het plaatsje Nogueiras vormden. Tegenwoordig woont er niemand meer. Alles is verlaten, zoals zo vele kleine dorpen en gemeentes op het platteland van Spanje.

U vervolgt uw weg en komt uit in **Sobradelo**.

Sobradelo:

Dit is een langgerekt dorp, bijna in de vorm van een boog. Er zijn enkele moderne openbare gebouwen: een olympisch zwembad, een moderne en verzorgde speeltuin etc. Het heeft een

interessante brug met zeven bogen over de rivier de Sil, bekend als de Ponte Nova (nieuwe brug).

Onderdak:

Bar Mar heeft een appartement voor pelgrims met 3 bedden en een goed werkende douche. Tel. 0034 (0) 988 335 106 U kunt er ook ontbijten en er is WiFi

Voorzieningen:

Gezondheidscentrum, apotheek, bars (langs de Camino vindt u bar Mar en er is een restaurant aan de andere kant van de brug), geldautomaten en winkels.

Route:

U loopt het plaatsje binnen, houdt de begraafplaats links en u verlaat Sobradelo via de lokale weg OU-080-1. U volgt deze weg ongeveer 1,5 km en u gaat rechtsaf bij een bewegwijzering. De weg gaat omhoog en u volgt hem zonder acht te slaan op drie zijwegen die steeds naar rechts gaan (de derde zijweg is de weg naar de Spaanse radio- en televisiezender RTVE). U gaat rechtdoor tot aan de OU-080-1. Deze weg volgt u een klein stuk. Na het passeren van de rivier de **Galir** verlaat u deze weg door een pad naar rechts te nemen dat naar **Éntoma** gaat.

Éntoma:

Dit is een parochie van O Barco de Valdeorras. Bij de gemeentelijke volkstelling van 2004 waren er 320 inwoners.

Kunst:

De romeinse brug over de rivier de Galir die gerenoveerd is, omdat hij in erg slechte staat was. Een merkwaardige kerk waarvan de hoofdingang werd dicht gemetseld en men moet dus via de zijingang naar binnen.

Voorzieningen: *een bar*

Route:

U verlaat het dorp via het hoog gelegen gedeelte in het noorden en neemt een brede landweg die langdurig steil omhoog gaat. U loopt over de Alto de Xirimil, een berg die werd beplant met dennenbomen en waarvan u de top rechts van u blijft zien. De daarop volgende afdaling voert u tussen een groepje huizen door naar de weg OU-080-1. Bij de weg aangekomen volgt u deze ongeveer 400 meter naar rechts. Daarna gaat u linksaf onder het spoor door en u vervolgt uw weg tot bij een grote leistenen loods. Hier gaat u weer rechtsaf en u loopt parallel aan de spoorweg die rechts van u ligt. De rivier stroomt links. Op dit stuk zijn geen wegwijzers te vinden. Via een korte en steile klim over een weg die in erg slechte staat is en soms niet meer is dan een klein paadje komt u in de Calle de Retoma. Dit is al **O Barco**. Hier staat weer een wegwijzer. Nu zijn er twee mogelijkheden óf direct naar de herberg Xagoaza óf in O Barco inkopen doen.

De herberg ligt namelijk erg afgelegen en er zijn geen winkels of andere voorzieningen in de omgeving. Gloria, de beheerder van de herberg, maakt op verzoek tegen een schappelijke prijs een maaltijd klaar.

Wilt u direct naar de herberg dan loopt u als volgt: Calle de Retoma, Juan Giral, Calle de la Carrua, Calle de las Cuevas, Calle de la Veiguiña, Rotonda rechtdoor, Avenida de Santiago Pérez Pisón, linksaf de Calle de las Galeras in. Bij de spoorweg aangekomen slaat u rechtsaf en blijft u langs het spoor lopen tot aan de Calle de la Rampa (kerk van San Tirso ligt aan de rechterkant), Avenida de Portugal, bij de rotonde linksaf slaan, Calle de Veigamuiños en dan rechts de weg naar Xagoaza-Veigamuiños. Na ongeveer 250 meter gaat u via een tunnel onder de weg door en begint de pittige klim naar de herberg over een verharde weg. Links ziet u

bomen, wijngaarden, af en toe groepjes huizen en de rivier Mariñan. Rechts alleen bomen. De herberg ligt tegenover de kerk, aan de rechterkant aan het begin van een bocht naar rechts.

O Barco:

Hoofdplaats van een gemeente met 14.000 inwoners en centrum van het gewest Valdeorras. De economie is gebaseerd op de exploitatie en bewerking van leisteen en op de productie van een wijn (mencía y godello) van hoge kwaliteit, met herkomstaanduiding Valdeorras. De naam O Barco stamt uit de Romeinse tijd toen er een veerpont in gebruik werd genomen in het dorpje Vilaira (naast de Romeinse heirweg) om de al bestaande dorpen op beide oevers van de rivier met elkaar te verbinden. Er stond een huisje dat bedoeld was voor de schippers, maar al snel kwamen er meer huizen bij en zo ontstond O Barco de Vilaira, wat de officiële naam was tot 1660.

Kunst:

Het Plaza Mayor, in driehoekige vorm; het rode huis van Casino (1910) dat herinneringen oproept aan het modernisme (Spaanse versie van Art Nouveau) ; de parochiekerk San Mauro (1927); Calle Real, met zijn herenhuisen. Het klooster van Xagoaza dat één geheel vormt met de kerk van San Miguel (12e eeuw), waarvan het hoofdportaal een gebeeldhouwd Maltezer kruis heeft, omdat deze plaats werd bestuurd door de Orde van San Juan de Jerusalén. Het klooster zelf, een ingetogen bouwwerk uit de 18e eeuw, is nu een moderne bodega voor de productie van godello wijn. In de omgeving vindt men een gerestaureerd huis met een grot die werd uitgehouwen in de rots als wijnopslag.

Festiviteiten: op 14 september Fiestas do Cristo (Kruisverheffing)

Onderdak:

De herberg van Xagoaza staat 3 km ten noorden van O Barco in een gehucht zonder voorzieningen, maar de beheerder van de herberg, Gloria, kookt voor de pelgrims die daarom vragen. Het is een nieuwe herberg die eigendom is van de gemeente. Er zijn twee slaapzalen, met in totaal 20 plaatsen op stapelbedden, een keuken met koelkast en wasmachine, een salon/eetzaal, verwarming, warm water en voorzieningen voor minder validen. Tel: 0034(0)639 921 679.

In O Barco: Hotel Asador Vilaira, Calle Ramon Otero, Pedrayo – Viloría. 32315 O Barco Valdeorras (Ourense) tel. (0034) 988 322 152. mail: info@asadorvilaira.net

Langs de route: Hostal Mayo Av. Eulagio Fernandez tel. 988-322-098

Voorzieningen:

Ziekenhuis van Valdeorras, apotheken, geldautomaten, winkels, verschillende restaurants, bars en hostels. Gezellige drukte aan rivieroever met veel terrassen en bars.

Etappe 3 : O Barco – A Rúa; Afstand : 15 km; Moeilijkheidsgraad : Laag

Tussenafstanden:

Barco – Vilamartín de Valdeorras: 7 km

Vilamartín de Valdeorras – A Rúa (begin): 5 km

A Rúa (begin) – Kerk van Fátima Fontei: 2 km

A Rúa (begin) – Sportcomplex: 3 km

U loopt door het hart van Valdeorras. De rivier de Sil, de voornaamste rivier, stroomt ingesloten tussen Petín en de Sierra do Eixe, totdat hij uitkomt in het stuwmeer van San Martiño, een waardevol beschermd natuurgebied bekend zowel om zijn flora als om zijn fauna. In het stuwmeer (7 km lang en 2 km breed) liggen verschillende eilanden en in de omgeving ligt een recreatiegebied – O Aguillón – met sportvoorzieningen. Wanneer u de herberg van Xagoaza verlaat, treft u de wegwijzers al aan voordat u O Barco bereikt. Wie in O Barco heeft overnacht of uit Sobradelo komt, begint de etappe bij het benzinstation (Galp) aan de Avenida de Portugal.

Route:

Op de rotonde bij het benzinstation neemt u de linker afslag die goed wordt aangegeven. Bij de eerste splitsing gaat u rechts en via een tunnel onder de N-120 door. U komt nu bij een tweede splitsing waar een bordje de richting aangeeft naar het klooster van Xagoaza. **U gaat hier rechtdoor** tot aan een kruising, waar opnieuw een bordje staat dat de richting naar het klooster aangeeft. **U gaat weer rechtdoor**, onder een brug door en slaat linksaf. U loopt nu op een geasfalteerde weg die parallel loopt aan de N-120. Vóór dat u het asfalt verlaat, komt u bij een begraafplaats rechts van u. Hierna wordt de weg onverhard. Na een tijdje wordt het een graspad en daarna is het nog slechts een karrenspoor, om vervolgens weer een landweg te worden. U volgt dit pad naar beneden tot u voor u een asfaltweg ziet. Hier is de bewegwijzering veranderd. U slaat links af, naar beneden tot aan de OU-0851. Hier slaat u rechtsaf. U bent nu in de buitenwijken van **Arcos**. De N-120 blijft links, net zoals de spoorweg en de rivier de Sil. Verderop laat u de asfaltweg richting **Palacio** en **Pazos de Samos** rechts liggen. U komt na het passeren van de brug over de rivier de Farellos aan in **Arcos**.

Arcos:

Klein dorp bestaande uit wat huizen langs de weg. Het merendeel staat aan de rechterkant, trapsgewijs over de berghelling verspreid.

Kunst:

Kerk van El Salvador

Voorzieningen: *Geen*

Route:

U verlaat Arcos over de licht dalende OU-0851, maar al snel neemt u een zijweg naar links. Het is een landweg die goed staat aangegeven. U gaat onder de N-120 door en u slaat rechtsaf. U vervolgt de weg over een oude weg die parallel loopt aan de rijksweg en die uiteindelijk een dienstweg wordt. Aan de rechterkant, aan de andere kant van de N-120, ligt een bedrijventerrein waar gewoonlijk veel bedrijfsauto's geparkeerd staan. Verderop passeert u Pizarras Gallegas S.A. (leesteenfabriek). Een zijweg naar links leidt u over de spoorweg naar een kruising, waar u na 500 meter de 2^e weg (dus niet direct na de brug) rechtsaf slaat en uw weg vervolgt over een landweg die overgaat in een asfaltweg. De rivier de Sil blijft aan uw

linker hand en de spoorweg rechts. We naderen **Vilamartín de Valdeorras**. N.B. De camino loopt niet door het dorp.

Vilamartín de Valdeorras:

Hoofdplaats van een gemeente met ongeveer 2400 inwoners. De economie is gebaseerd op leesteen, wijn en bijenteelt.

Kunst:

Hier zijn veel herenhuizen versierd met wapenschilden.

Festiviteiten: *eerste zaterdag van augustus A Ruta das Covas met processie*

Onderdak:

De herberg ligt in het recreatiegebied naast het zwembad (zona "O bañadoiro"). De weg er naar toe wordt niet bewegwijzerd. De herberg bestaat uit twee gebouwen, met 42 en 27 slaapplekken in stapelbedden. Voorzieningen en warm water aanwezig. In de zomer is het café van de beheerder dat ernaast ligt open. Er is een restaurant in de buurt. Tel. 0034(0)988-300-155). De prijs is € 5 (lakens worden apart in rekening gebracht). Beheerder: Salvador; Tel. 0034(0)680 602 423.

Restaurante Hostal Marbella

Voorzieningen:

Restaurante Hostal Marbella, Calle Miguel de Cervantes 32. Tel: 0034(0)988 300 025;

Restaurante A Sobreira, Calle Nacional 120, km 463 (vlakbij het benzinstation). Tel: 0034(0)988 300 155.

Apotheek, winkels, gezondheidscentrum, geldautomaat.

Route:

U loopt door het recreatiegebied van Vilamartín. Tussen de rivier de Sil en de Camino staan kersenbomen en zwarte populieren. U steekt de rivier de Leira over en bij de volgende kruising slaat u linksaf en houdt het sportcomplex met onder andere voetbalvelden en zwembaden rechts. U volgt de geasfalteerde weg en komt bij de oevers van het stuwmeer van Santiago. Een brug geeft toegang tot het nabij gelegen dorp **Valencia del Sil**. U loopt door en steekt de spoorweg over die vanaf nu links van u blijft en u begint aan een klim tot aan een Y-splitsing. U vervolgt uw weg naar links. Dit is de OU-603. De N-120 ligt rechts. U bent nu al in de buitenwijken van A Rúa. U neemt niet de volgende afslag naar links naar de hoofdweg, maar u gaat rechtdoor. Bij het binnenlopen in A Rúa kunt u direct uw weg over de Camino vervolgen. De bewegwijzering is uitstekend. Loopt u door, dan gaat u hier rechts, maar u kunt ook richting het sportcomplex gaan dat als herberg fungeert (de linkerweg).

A Rúa:

De gemeente heeft ongeveer 5000 inwoners en is een van de weinige plaatsen in Galicië die een bevolkingstoename heeft gehad; dit komt waarschijnlijk door de prima verbindingen, zowel over de weg als per spoor.

Kunst en cultuur:

De oudste overblijfselen zijn de rotstekeningen van A Rúa Vella, de grafheuvels die gevonden werden in Roblido en de Romeinse vestingen van A Capilla in Vilela, A Coroa in A Rúa én O Castrillón in Fontei. Een gedenksteen dichtbij de kerk van A Rúa, herinnert aan het verblijf van de Romeinen in deze omgeving. Een mooi voorbeeld van gewijde kunst is de kerk van San Esteban in A Rúa welke dateert uit de 17e eeuw. Latere verbouwingen uit vooral de 18e eeuw hebben de kerk het huidige aanzicht gegeven.

Festiviteiten:

Op 16 augustus feest van San Roque

Onderdak:

Pelgrimsherberg: Private hostel Casa da Solaina tel: 616 124 521, van tevoren bellen om te reserveren. Sportcomplex (te vinden op ongeveer 2 km na binnenkomst in de stad). Overig onderdak: Complejo Hostalero Oeste: Tel. 0034(0)988 310 098; Hotel Espada: Campogrande Tel. 0034(0)988 310 075; (tijdelijk gesloten wegens restauratie)Hostal Berna: Tel. 0034(0)988 310 124; Hostal-Residencia Niza, Rua Dr. Vila 30, 32350 A Rua. Tel. 0034(0)988 310 807; (bij station) E 15-20);Hostal Taxi: Tel. 0034(0)988 311 473.

www.arua.es

Voorzieningen: *Volop restaurants, gezondheidscentrum, apotheken, supermarkten, banken en geldautomaten.*

Stadsplattegrond verkrijgbaar bij Gemeentekantoor Consorcio Galego (1^e etage) op hoek Calle Progreso en Calle Benito Fernandez.

Etappe 4 : A Rúa – Quiroga; Afstand : 30 km; Moeilijkheidsgraad : middelzwaar

Tot Quiroga is er geen enkele bar of winkel te vinden, zodat het nodig is om u in A Rúa te voorzien van de nodige proviand en water voor deze relatief lange dagtocht. U betreedt het district (comarca) Ribeira Sacra (heilige rivieroever). De herkomst van deze benaming is niet geheel zeker. Volgens sommigen vindt zij haar oorsprong in het feit niet minder dan 18 kloosters langs de rivieren in deze streek werden gesticht, in het bijzonder op de oevers van de Rio Sil. De laatste tijd wordt de juistheid van deze theorie in twijfel getrokken. Beweerd wordt dat de betekenis van deze naam veeleer verband houdt met het heilige karakter dat het blad van de eikenboom bezat voor de oude Kelten. Ribeira Sacra zou dan gelezen moeten worden als Robledal Sagrada, d.w.z. Heilig Eikenwoud.

De route kan worden ingekort tot 19 km door vanaf A Rúa de trein naar Montefurado te nemen. Deze vertrekt dagelijks om 10.03 uur en komt aan in Montefurado om 10.12 uur.

Tussenafstanden:

A Rúa – Albaredos 8.0 km

Albaredos – Montefurado 3.0 km

Montefurado – Hermidón 1.5 km

Hermidón – Bendilló 7.0 km

Bendilló – Soldón 3.1 km

Soldón – Sequeiros 1.4 km

Sequeiros – Castillo de Nováis 2.2 km

Castillo de Nováis – Quiroga 3.1 km

Route:

Ongeveer midden in het dorp neemt u de Calle Telesforo Ojea in noordelijke richting waarna u snel de Rúa Currelada bereikt. Daar bevindt zich de parochiekerk Fátima Fonteí. Bij de kerk volgt u de gele pijl in westelijke richting naar de N-120. Door een tunneltje van golfplaten gaat u onder de N-120 door en u slaat onmiddellijk links af en vervolgt het pad parallel aan de N-120. Dit pad gaat spoedig over in een geasfalteerd weggetje. Na ongeveer 1,2 km komt u bij een grote rotonde welke de kruising vormt van de N-120 en de OU-933. De wegwijzer geeft aan: A Rúa 0,7 km en A Roblido 5km. Vanaf dit punt (km 59) vervolgt u de weg en u passeert enkele gebouwencomplexen, waaronder links dat van de brandweer (Parque de bomberos). Na ongeveer 4 km bereikt u de grens tussen de provincies Ourense en Lugo. Vanaf hier heet de weg LU-933. Na 1 km vanaf de provinciegrens bereikt u **Albaredos** dat rechts van de weg ligt. Via een mijlpaal en een houten wegwijzer verlaat u het dorp, (waar alleen wat drinkwater beschikbaar is) en u komt weer uit op de asfaltweg. Na korte tijd (km 53) ziet u links een houten wegwijzer waarop in groene letters wordt aangegeven Camiño de Inver(e)no. U verlaat de asfaltweg en daalt via dit pad flink af naar het dal. U bereikt een oude boerderij die voorheen een molen was.

U slaat rechtsaf, gaat over een bruggetje en bereikt na 100 meter de spoorweg. U volgt het weggetje naar rechts, evenwijdig aan de spoorlijn en na 500 meter bereikt u het station van **Montefurado**.

In een prachtig gelegen boerderij (met oude buiten werking zijnde watermolen), dicht bij de spoorlijn, woont een aardige oude boer met zijn vrouw. Hij is aan het werk in de tuin (we schrijven 2011). We raken aan de praat en mogen gastvrij even op zijn erf verblijven. Hij vertelt over de ontwikkelingen in de dorpen in deze streek. Voorheen was het er vol jonge gezinnen, nu zijn de jongeren vertrokken en blijven alleen de ouderen achter, soms zijn er hele dorpen met leegstaande huizen. Hij woont, 85 jaar oud, met zijn even oude vrouw nog alleen op de boerderij en probeert het boerenbedrijf te runnen om in eigen onderhoud te kunnen voorzien. Er zijn geen opvolgers die het bedrijf gaan overnemen.

Montefurado:

De naam van deze plaats is afgeleid van “Monte horadado” d.w.z. “doorboorde berg”. In de tweede eeuw A.D. werd hier in de berg een grote opening gehakt om de bedding van de rivier om te leggen en het aldus mogelijk te maken om goud te winnen uit de alluviale gronden langs een grote meander van de rivier de Sil. Montefurado ligt tegen een helling. Het is een vrij omvangrijk dorp hoewel een groot aantal van zijn huizen verlaten is . In het centrum staat de grote kerk gewijd aan San Miguel (gebouwd rond 1750). De muren van deze kerk hebben een karakteristieke beige kleur. Die kleur is het gevolg van de oxidatie van de steen en van klimatologische invloeden.

Festiviteiten: *Op 29 september vindt hier het Fiesta de San Miguel plaats, met processie en bal na.*

Route:

De Camino voert door het dorp omhoog. Bewegwijzering is aanwezig maar onduidelijk. Vanuit de noordelijke hoek van het dorp loopt een met gras begroeid, stenig pad naar de grote weg (LU-933) die ongeveer 100 meter noordelijker loopt van oost naar west. Een enkele honderden meters langer weggetje voert vanaf de westkant van het dorp met enkele kronkels ook naar dezelfde weg.

Na ongeveer 800 meter langs deze stille weg met mooie vergezichten bereikt u het gehucht **Hermidón**.

De gele pijlen wijzen u de weg langs de huizen van dit uiterst kleine plaatsje en na minder dan 200 meter bent u terug op de LU-933. U volgt deze weg die geleidelijk naar het noorden buigt. Het is van hier ongeveer 7 km naar het eerstvolgende dorp (**Bendilló**). De N-120 en later de Rio Sil houdt u aan uw linkerkzijde. U steekt de beek La Escrita die in de Sil uitmondt over en na ongeveer 5 km, bij een houten richtingaanwijzer, gaat u rechts af over een bospad. Via het geasfalteerde weggetje bereikt u na minder dan 1.5 km het plaatsje **Bendilló**.

Bendilló:

Deze kleine plaats heeft een zeer oude kerk (Ermita das Farrapas) die mogelijk al bestond aan het begin van de dertiende eeuw. Er is ook een oliemolen (Almazara). De economie van Bendilló drijft al heel lang op de productie van olijfolie. Jaarlijks wordt in maart een olijfoliefeest (Feira do aceite) gehouden. Op 28-29 augustus vindt het Fiesta de San Xoán das Farrapas (lompen) plaats met een processie naar de kerk en met een dansfeest 's avonds.

Route:

Het is nu nog 9.5 km naar **Quiroga**, via **Soldón**, **Sequeiros** en **Torres de Novais**. De pijlen volgend daalt u nu af in de richting van Soldón, waarna u na 2.6 km de N-120 bereikt. U steekt deze weg over en slaat rechtsaf het weggetje in dat tussen de Rio Sil en de N-120 ligt. Na 500 meter zijn we in **Soldón**.

Soldón:

Het dorp bestaat uit één straat die niet veel langer is dan 200 meter.

Route:

Vrijwel direct na de bebouwing gaat de weg onder de hier op hoge palen staande N-120 door om meteen daarna een brug te worden over de rivier de Soldón. De Soldón is een kleine

zijrivier van de Sil die op dit punt in de Sil stroomt. In de buurt van de brug bevindt zich een recreatieterrein. In de zomermaanden kunt u daar ijs en andere versnaperingen kopen. Na de brug over de Soldón maakt de weg een bocht naar links en vervolgens naar rechts. Na ongeveer 250 meter met steeds de Sil aan de linkerhand, loopt u 500 meter over de linker bermstrook van de N-120 en u slaat vervolgens linksaf een parallel weggetje in. U bereikt na 600 meter het plaatsje **Sequeiros**.

Sequeiros:

Ook hier valt weer op hoeveel huizen onbewoond zijn of in slechte staat verkeren. Omdat er op dit traject zo weinig mensen wonen zijn er in de dorpen helemaal geen winkels.

Route:

Vanuit Sequeiros wandelt u 700 meter over de licht stijgende secundaire weg die u weer bij de N-120 brengt.

Het verdient aanbeveling ongeveer 2.5 km langs deze autoweg te blijven lopen. Negeer 2x een tunnel onder de N120 en blijf op de LU-933.

Het is ook mogelijk de originele route via de gele pijlen te volgen en rechtsaf te slaan. Men loopt dan op een hoger gelegen pad dat in het begin evenwijdig aan de N-120 verloopt, maar u daarna, via een aantal stijgingen en omwegen, door een tegen de helling gelegen bos voert. Er vanuit gaande dat u de asfaltweg volgt, bent u na 1 km ter hoogte van het dorp **Nováis** (rechts tegen de berghelling) en na nog eens 500 m ziet u rechts van de weg de resten van het **Castillo de Torre Nováis**.

Dit kasteel was in het bezit van de Johanniterorde (Militaire hospitaalorde van Sint Jan van Jeruzalem). Het gebouw is gedeeltelijk gerestaureerd met gebruik van leisteen uit deze streek, maar alles ziet er behoorlijk verwaarloosd en verlaten uit. Die indruk wordt nog versterkt door het verwilderde struikgewas en het welig groeiend onkruid.

Vanaf het punt recht tegenover het kasteel loopt u nog ongeveer 1 km door tot aan een rotonde. De N-120 gaat rechtdoor maar u slaat rechtsaf (LU 933). Na weer 1 km komt u bij een kruising met de LU-623. Een mojón geeft aan dat u hier linksaf moet. De straat heet Avenida Xeneral Franco. Zij voert rechtstreeks naar het centrum van **Quiroga** (1100 m). Even voor het centrum ligt links, aan een pleintje tegenover het Auditorium, de Refugio.

Quiroga:

Adres gemeentehuis: Rua Real 52; Tel. : 982428001; Fax: 982428808; Website:

www.concellodequiroya.com

E-mail: concello.quiroga@eidolocal.es

Bezienswaardigheden:

“El tunel de Montefurado”, de tunnel van Montefurado (400 m lang); De kerk van “Nuestra Señora de Os Remedios” in A Ermid; “Castillo de la Encomienda” met de “Torres Nováis” in Sequeiros; De kerk van “San Juan del Hospital”; “La Barroca de Montefurado”, de Barokke kerk van Montefurado.

Festiviteiten :

“Festa do viño”, het wijnfeest in april; “Fiestas de Verán”, zomerfeesten op cultureel en sportief gebied in de eerste week van augustus; Feest van “Los Remedios” 8 september; “Fiesta de San Martiño”, de patroonheilige van Quiroga 11 november

Onderdak:

Albergue Municipal de Quiroga: (150 bedden) Adres: Calle Real 118. Tel: (0034) 982 435 290/(0034) 669 812 659.

Hotels, Albergue Municipal de Quiroga: 7 tweepersoonskamers, 4 kamers voor 4 personen, met bad. Adres: Calle Real 118 Tel: (0034) 982 435 290 (0034) 669 812 659

www.alberguedequiroga.com ; info@alberguedequiroga.com

Alternatieve indeling etappes 5 en 6:

i.p.v. 2 etappes van 37,6 km en 32,2 km deze route in 3 etappes van resp. 24,5, 24,7 en 20,3 km. (*)

Etappe 5: Quiroga – A Pobra de Brollon 24,5 km

Etappe 6 : A Pobra de Brollon – Castrotañe 24,7 km

Etappe 6a : Castrotañe – Chantada 20,3 km

(*) Wel bellen naar Mrs Anderton in Castrotañe om te horen of zij aanwezig is en plaats heeft.

Penelope Anderton, Castrotañe, 2 San Vincente de Castrillon, 27438 Pantón, Lugo. Tel. 677-120-321 – 982-171-632 mail pandertonswann@gmail.com

Etappe 5 : Quiroga – Monforte; Afstand: 37.6 Kilometer; Moeilijkheidsgraad: hoog

U bevindt zich nu midden in het gebied van de Ribeira Sacra. Gedurende deze etappe zult u steeds in de buurt zijn van de twee grote rivieren van Galicië, eerst de Sil – die u overigens vandaag verlaat – en vervolgens de Miño. Ook zal een aantal belangrijke zijrivieren van de Miño het pad kruisen, de Lor en de Cabe. U zult merken dat Galicië bekend staat als “het land van duizend rivieren”.

Omdat er zo weinig herbergen en andere onderkomens voor pelgrims zijn op de Camino de Invierno bestaat de kans dat het etappeplan te zwaar is en moeilijk haalbaar. Daarom wordt aangeraden wanneer u genoeg tijd heeft, deze dagtocht te onderbreken in het gebied van de Labrada (Barxa de Lor) of in het plaatsje Pobra de Brollón. Het stuk naar Monforte kan dan overblijven voor de volgende dag. In tegenstelling tot deze suggestie volgt hierna de beschrijving van het gehele traject.

Tussenafstanden:

Quiroga – Nocedo 4,40 km

Nocedo – Cereixal (afslag) 2,20 km

Cereixal – Ermita de los Remedios 6,80 km

Ermita de los Remedios – Carballo de Lor 1,90 km

Carballo de Lor – Barxa de Lor 1,85 km

Barxa de Lor – Castroncelos 5,40 km

Castroncelos – Vilarmaos 1 km

Vilarmaos – A Pobra de Brollón 1,30 km

A Pobra de Brollón – Cereixa 2,40 km

Cereixa – Ráiros 0,95 km

Ráiros – Reigada 4,20 km

Reigada – Monforte de Lemos (Puente Viejo) 5,2 km

Route:

U verlaat de refugio en neemt de hoofdweg en verlaat onder een viaduct van de N120 de stad. Bij een viersprong staat een mojón en ziet u gele pijlen die aangeven dat u door moet lopen over de oude weg die naar Monforte gaat (LU-933) en die parallel loopt aan de N-120. De Sil ligt aan de linkerhand. Een brug die over de Sil naar San Clodio gaat (een plaatsje op de linkeroever) laat u links liggen. De pijlen wijzen wel over de brug, maar dat is een omweg, die later weer terugleidt over de volgende brug. U passeert de verspreid liggende huizen van **Espandariz** met zijn bedevaartkapelletje van leisteen.

Espandariz:

Festiviteiten: *Op 4 oktober vindt hier het Fiesta do Rosario plaats*

Route:

U komt weer langs een brug, wederom een weg naar San Clodio en u bereikt daarna een viersprong. U steekt de N-120 over bij een hotel/restaurant/disco. Een houten wegwijzer geeft aan dat u direct links af moet slaan. U loopt nu op de oude weg (LU-933) en komt al snel bij een afslag links, welke dalend leidt naar **Nocedo**.

Nocedo:

Dit is een klein dorpje dichtbij de weg.

Festiviteiten: *op de laatste zondag van september is hier het Fiesta de la Virgen de la Saude, een religieus feest met processie.*

Route:

Nadat u door Nocedo bent gelopen, komt u via een weggetje met aan beide kanten pijnbomen weer uit op de hoofdweg. De weg (LU-933) stijgt voortdurend. Bij een scherpe bocht komt u in het gebied dat **Cereixal** heet. Hier staat kilometerpaal 26 en een houten wegwijzer die aangeeft dat u rechts af moet slaan een breed bospad in door een dennenbos. U klimt en na ongeveer 700 meter gaat u onder elektriciteitsdraden door. Vanaf dit punt komt u voortdurend zijwegen tegen. Links van u lopen op enige afstand onzichtbaar, de wegen LU-933 en N-120. Soms doen pijlen en wegwijzers hun werk en verder moet u het gezonde verstand gebruiken om de goede weg te vinden. U loopt globaal in **noordelijke richting**. Bij de eerste afslag gaat u links. Bij de volgende afslag staan twee wegwijzers die tegenstrijdige informatie geven, een mojón en een houten wegwijzer. Het maakt weinig uit want beide wegen komen verder op weer samen. U stijgt en steekt een geasfalteerde weg over waar een gele pijl en een houten wegwijzer staan. U blijft daarna omhoog gaan over een geasfalteerd weggetje en u neemt vervolgens de afslag naar links. Dit is een landweggetje (als u rechtdoor gaat, komt u uit op een geasfalteerde weg). U gaat verder over het landweggetje. U daalt over een onverhard weggetje en vindt een houten wegwijzer. U volgt deze aanwijzing op; links ziet u een rivier, kastanjebomen en eiken. Nog verder naar beneden staat weer een houten bord met opschrift, hier staan links pijnbomen. U klimt een beetje en komt bij een geasfalteerde weg waar een mojón staat. Hier is de **Ermita de Los Remedios**. Het is een prima picknickplaats met goed water. Vanaf deze plaats gaat het naar beneden tot aan een gehucht waar een mojón en een gele pijl de weg wijzen naar een paar huizen die nog zijn blijven staan. U bent nu in **Carballo de Lor**.

Carballo de Lor: *Dit is een zeer klein plaatsje. De naam is een verwijzing naar het stroomgebied van de rivier de Lor. Er zijn hier geen voorzieningen.*

Festiviteiten: *op 4-5 september vindt het Fiesta dos Remedios plaats, een dorpsfeest met processie en bal.*

Route:

Vanaf dit plaatsje tot aan **Barxa de Lor** is de weg uitstekend bewegwijzerd met houten borden. U daalt voortdurend over geasfalteerde weggetjes tot bij een Romeinse brug over de rivier de Lor. Dit is het gebied dat bekend staat als La Labrada.

Barxa de Lor (La Labrada):

Het dorpje bestaat uit een kleine groep huizen op de oever van de rivier de Lor en dichtbij de N-120. Er is een Romeinse brug, een kerk en een cruceiro aan de uitgang van het dorp.

Voorzieningen:

*Logies en maaltijden in Hostal Restaurante Pacita (Tel. 982 43 0008) **niet met pin betalen!***

Route:

Het Hostal en de restaurants bereikt men door na het passeren van de brug linksaf te slaan. Men volgt hier een bocht in de Lor en bereikt na enkele honderden meters deze pleisterplaats.

Dit is een geschikte plaats om de etappe op te delen.

Als u dit niet doet moet u vanaf de brug een weg rechtdoor omhoog die de kerk rechts laat liggen en uitkomt bij een splitsing waar een cruceiro staat. U verlaat het betonpad en klimt over een graspad steil omhoog, volgt even een asfaltweg en gaat rechts een onverhard pad op en vervolgt dit tot een kruispunt waar een mojón staat, die wijst naar een onverharde weg. Er komt nog een kruispunt maar u gaat rechtdoor. Vervolgens steekt u een geasfalteerde weg

waar een mojón staat loodrecht over en u gaat verder over een lokale weg tot het dorp **Castroncelos**.

Castroncelos:

Een agrarisch dorp met veeteelt aan de LU-4709 met een kerk die aan de apostel Jacobus is gewijd.

Route:

U gaat verder over de asfaltweg. Al gauw komt u bij een afslag naar links naar het dorpje **Piñeiros**. U gaat hier rechtdoor. U loopt vervolgens door een deel van het gehucht **Vilarmao**. Even later komt u bij een landweggetje dat naar rechts gaat en dat een beetje daalt. U loopt verder over dit weggetje dat afwisselend onverhard, geasfalteerd of met gras is begroeid. U daalt tot aan de rivier de Rubin waar op beide oevers populieren staan. U komt nu in het eerste belangrijke dorp van deze dagtocht, **Pobra de Brollón**.

Pobra de Brollón:

Hier bevindt u zich in het meest landelijke deel van Galicië. U komt veel kleine riviertjes tegen die allemaal uiteindelijk uitstromen in lokale rivieren als de Lor en de Cabe. Sancho el Bravo (Sancho de Dappere) en Fernando el Emperador (Keizer Ferdinand) kenden Pobra de Brollón speciale privileges toe. De inwoners van Pobra speelden de hoofdrol in een hevige opstand – de zogenaamde “opstand van de slimme mannen” tegen diegenen die boven hen waren geplaatst, de graven van Lemos. Op het wapen van de stad is een honderdjarige dennenboom afgebeeld. Aan de voet van de boom ziet men de burgers die in een openbare vergadering bijeen zijn.

Onderdak:

Hostal Restaurante “As Vinas” Avd Outeiro 13, Tel (0034) 982 430 124, bij entree dorp i.p.v. over de brug rechtdoor, tevens taxi service;

Hostal / Restaurante Avenida (in centrum)

Restaurant 10 de Mayo

Voorzieningen:

Gezondheidscentrum, apotheek, geldautomaat en levensmiddelenwinkels

Route:

U verlaat **Pobra de Brollón** over een weg langs de rivier de Saa en gaat halverwege de hoofdstraat linksaf. Op beide oevers treft men veel flora aan en er staan veel populieren. Nadat u de LU-652 bent overgestoken komt u in **Cereixa**.

Cereixa: *Volgens de overlevering is hier Mari Castano geboren. Zij doet oude tijden herleven. Zij leidde hier blijkbaar de opstandjes en het verzet die in deze streek plaatsvonden tegen de bisschop van Lugo in de 14e eeuw. Er staat een kerk en een cruceiro.*

Voorzieningen: *Geen*

Route:

Aan het eind van het dorp neemt u de geasfalteerde weg naar **Rairos**. U negeert een afslag naar rechts en komt op de volgende kruising bij een mojón. U wandelt een flink stuk door een bos en daalt dan over een landweggetje tot aan de volgende mojón. Links staan eiken en dennenbomen, rechts dennenbomen. U loopt rechtdoor tot de volgende kruising, u steekt een smalle weg over en u komt via een geasfalteerde weg verderop in **Reigada**.

Reigada:

Het laatste dorp voor Monforte de Lemos. Hier vinden we een mojón en een gele pijl. Er zijn geen voorzieningen en geen vermeldenswaardige monumenten.

Route:

U verlaat Reigada via een verharde weg en gaat voor de brug rechtsaf een onverharde weg op voor ca. 300 meter. Links ziet u een afslag over een kleine brug, maar u gaat rechtdoor. Nadat u een paar boerderijen aan uw rechterzijde bent gepasseerd, is het wegdek geasfalteerd. U steekt vervolgens een weg in aanleg (situatie mei 2015) en vervolgens kanaal en een verharde weg over. Daarna staat er een mojón. U gaat verder over een onverharde weg tot de volgende kruising waar een gele pijl de weg wijst naar de linker afslag. U loopt nu over een weggetje, dat na 250 meter onverhard wordt, u steekt een stroompje over via een kleine brug en u komt over een grindpad bij een mojón. U bent nu in Rio Seco, in de buitenwijken van **Monforte de Lemos**. De weg naar het centrum wijst zich verder vanzelf.

Monforte de Lemos:

Ongeveer halverwege de route van de Camino de Invierno ligt de stad Monforte de Lemos. Neem een dag rust van het pelgrimeren en kom onder de indruk van de vele interessante bezienswaardigheden die deze stad te bieden heeft. Het is de hoofdstad van het gebied dat Tierra de Lemos wordt genoemd. Na een langdurige en langzame achteruitgang lijkt er nu een zekere demografische opleving te zijn. De gemeente telt nu ongeveer 20.000 inwoners.

Bezienswaardigheden: *Het eerste dat opvalt is de hoog gelegen burcht, al van verre te zien, een voormalig klooster, nu een parador. Loop er naar toe, en geniet van het uitzicht op de stad en de omgeving.*

Monforte de Lemos is gebouwd rond de rivier de Cabe, een zijrivier van de Sil. De rivieroeveren zijn aantrekkelijk om langs te lopen. Een karakteristieke middeleeuwse brug genaamd de "Puente Romana" vormt de verbinding naar het oude stadsdeel en naar het klooster van de Clarissen, dat nu deels in gebruik is als museum voor kerkelijke kunst. Een ander belangrijk gebouw is het Colexio de Nosa Srs do Antiga en staat bekend als El Escorial van Galicië. Het is een voormalig seminarie, later universiteit en nu nog in gebruik als school. Het gebouw is deels te bezoeken met een rondleiding door de kerk en enkele zalen waar o.a. twee schilderijen van El Greco worden getoond.

Ten slotte is Monforte de Lemos het hart van het wijngebied van de Ribeira Sacra. Er is een wijnmuseum waar veel informatie is te vinden en uiteraard is er een wijnbar waar men om te proeven een keus kan maken uit een grote verscheidenheid aan uitstekende wijnen die de streek rijk is.

Onderdak:

Hotel Puente Romano, Paseo del Malecon s/n, 27400 Monforte de Lemos, Tel. 982 403 309, www.hpunteromano.com (centraal, mooi gelegen t.o. de Romeinse brug)

Email: info@hpunteromano.com; Hotel Condes de Lemos, Carretera de Vilacha a Estacion, Monforte de L. tel 982 400 319. Overige informatie: www.concellodemonforte.com

Voorzieningen: *volop winkels, bars, restaurants, banken, apotheek.*

Etappe 6 : Monforte de Lemos – Chantada; Afstand : 32.2 km;

Moeilijkheidsgraad : middelzwaar

*Ook op dit stuk van de Camino vindt men onderweg geen slaapgelegenheid. Het is nodig om vanuit Monforte voldoende proviand en water mee te nemen, want pas in Puente de Belasar, d.w.z. 6 km voor het eind van deze etappe, is een bar waar men iets te eten of te drinken kan krijgen. (deze bar is op maandag gesloten) U trekt tijdens deze etappe door een prachtig gebied. Langs de steile oevers van de Miño kronkelen de rijen wijnstokken langs de hellingen. Langs deze route bevinden zich veel voorbeelden van de romaanse bouwstijl. De Camino leidt u door kleine plaatsjes zoals **Piñeiro, Vilaravides, Vilatiñosa, Cerdeiro, Vendanova, Outeiro y Montecelo**. Daarna bereikt u **Diamondi**. (FOTO) Hier staat een erg mooi kerkje, San Paio, dat sinds 1931 de status heeft van nationaal monument. Het is een van de best bewaarde romaanse bouwwerken van Spanje. Ernaast staat een bisschoppelijk paleis dat destijds bij de bisschop van Lugo in gebruik was als zomerverblijf. Het pad dat hiervandaan afdaalt naar de Miño is de antieke Romeinse weg die bekend staat als de “codos de Belasar”. De naam “codos” (ellebogen) geeft aan dat u via dit uitstekend geconserveerde en met grote platte stenen geplaveide pad zigzaggend afdaalt . Al dalend, wordt het geboomte langs het pad minder dicht en openen zich spectaculaire vergezichten op de rivier en op de tegenoverliggende oever van de Miño.*

Tussenafstanden:

Monforte (Puente Romano) – A Corga 5,3 km

A Corga – Campos (via LU-P-3204) 3 km

Campos – Regueiro 0,4 km

Regueiro – Broza 1 km

Broza – Pazo de Regüengo 1,45 km

Pazo de Regüengo – Castrotañe 0,7 km

Castrotañe – Piñeiro 0,55 km

Piñeiro - A Barxa 3,5 km

A Barxa – Vilaravides 2,85 km

Vilaravides – Montecelo 4,5 km

Montecelo – Diamondi 0,41 km

Diamondi – Puente de Belasar 2,0 km

Puente de Belasar – S. Pedro de Líncora 2,5 km

San Pedro de Líncora – Chantada 4 km

Route:

Om Monforte te verlaten steekt u de Río Cabe over via de Puente Romano. Tegenover u bevindt zich het klooster van de zusters Clarissen. U gaat links af en meteen daarna rechts af Campo de San Antonio, die overgaat in de Rúa dos Abeledos. Na 300 meter bij een splitsing neemt u de Rúa Poeta Manuel María. De Camino is hier bewegwijzerd. Spoedig komt u langs de kerk van San Antonio en daarna bij een grote rotonde waarop een “hórreo” staat. Licht linksaf buigend gaat u de Estrada da Vide in. Dit is de LU-P-3204. Deze uitvalsweg volgend passeert u de plaatsjes **Teboredo** en **A Pena** en na ongeveer 3 km bereikt u het dorp **A Corga**. Aan het begin van A Corga lopen we over twee bruggen over het riviertje met dezelfde naam. Vanaf hier zijn er twee mogelijkheden: de traditionele route en een “omleiding”. Beide zijn bewegwijzerd. De traditionele route verkeert echter in slechte staat en is (tenzij het hartje zomer is) vrijwel onbegaanbaar. De paden staan vaak vol water of zijn zeer modderig. Het verdient daarom aanbeveling om de alternatieve route te nemen. Men volgt daartoe de verharde weg LU- P-3204. Hier is niet veel verkeer. Beide routes komen na 3 km even voor het plaatsje **Regueiro** weer samen in het gehucht **Campos**. In deze beschrijving wordt de traditionele route verder buiten beschouwing gelaten. U verlaat A Corga via LU-P-3204 en

kruist spoedig de snelweg CRG-2.1, die er onderdoor loopt. U gaat steeds rechtdoor, voortdurend licht stijgend. Negeer alle zijwegen naar links (richting **Pantón, Regüengo**) maar u slaat rechtsaf naar **Campos** zodra u een bordje ziet dat aangeeft dat de Camino over een onverhard pad verder gaat naar dit plaatsje. **Let op: conditie van de paden kan wijzigen, volg de pijlen.** Hier komt u weer op de originele route terug. U doorkruist dit gehucht en via een doorwaadbare plaats die u in staat stelt de beek Carboeiro over te steken, bereikt u **Regueiro**. Hier staat een mojón en even daarna ziet u het feestterrein van het plaatsje met een verhoging voor een orkest en de kerk van San Salvador.

Regueiro:

Voorzieningen: *Iedere vorm van horeca ontbreekt hier.*

Route:

Bij het verlaten van het plaatsje ziet u opnieuw een mojón. U volgt de aanwijzing daarop, klimt een stukje en komt weer uit op de LU-P-3204. U wandelt rustig verder naar **Broza**, passeert kilometersteen 7, gaat de zijweg naar links die naar San Román voert voorbij en bereikt de plaats **Outeiro**. Hier kruist de weg de LU-4106 en er staat weer een mojón.

! Vanaf hier was het pad lastig te vinden en slecht begaanbaar. Een andere eenvoudiger en zeker niet langere route loopt als volgt:

Sla op de kruising linksaf en volg de weg. Sla na ca. 500 meter rechtsaf richting **Castrotañe**. De weg loopt omhoog. Na ca. 250 meter komt u in een piepkleine nederzetting met de naam **Castrotañe**, waar u linksaf de Camino (u ziet weer de bordjes en pijlen) vervolgt. Het hostel is aan de rechterkant.

Castrotañe:

Deze plek is interessant voor de pelgrim op de Wintercamino. Een Engelse dame heeft hier twee huizen gekocht. Deze werden opgeknapt om te gaan dienen deels als Casa Rural en deels als pelgrimsherberg. Het is mogelijk om als pelgrim tegen een gereduceerde prijs te overnachten, mits u van te voren belt. Het is hier ook mogelijk wat te eten en te drinken.

Voor informatie : Penelope Anderton, Castrotañe, 2 San Vicente de Castrillon, 27438 Pantón, Lugo. Tel. 677-120-321 – 982-171-632 mail pandertonswann@gmail.com

Route:

Het pad loopt hierna kronkelend door eiken- en kastanjabossen en brengt u na zeventienhonderd meter in het zeventig meter hoger gelegen **Piñeiro**.

Hier bevindt zich een prachtige bron met verfrissend water. Een goed punt om even te rusten en van het uitzicht te genieten.

U volgt de aanwijzingen van de mojón en steekt een geasfalteerd weggetje over waar opnieuw een mojón staat. U volgt een stenig pad, dat door bossen en langs bosranden voert. Na regen bemoeilijken veel plassen de doortocht. De mojones geven hier de afstand aan tot Santiago (bijv. 109.8 km). U wandelt nu op de LU- P-5807 met weinig verkeer. Niet ver van hier staat de mooie herberg Rectoral de Castillón (Turismo Rural). U vervolgt deze weg in noordwestelijke richting. Om de 500 à 600 meter komt u een groepje huizen tegen die tezamen een gehuchtje vormen. U negeert alle zijwegen naar rechts en links en passeert achtereenvolgens **A Barxa, Rendal** (kruising met pijl rechtsaf naar **Escairon**), (op 400 meter links ligt een andere casa rural, **Torre Vilariño**), even na de kruising hebt ter linkerzijde een

mooi uitzicht op het rivierdal van de Praia Fluvial da Loba) **Vilaravides, Vilatiñosa, Sobrado, Ceirdeiro, A Vendanova, Outeiro, Montecelo** en u komt tenslotte in **Diamondi**.

De Camino slaat hier scherp linksaf tegenover een cruceiro. Maar als u eerst even doorloopt, ziet u aan uw rechterhand een prachtig Romaans kerkje, met een portaal met kapitelen. Het pad naar beneden (de codos de Belesar) gaat al gauw over in een met mooie platte stenen geplaveide oude Romeinse weg. De doorkijkjes tussen de bomen en de wijngaarden en de uitzichten op de Miño zijn spectaculair. Na ongeveer 2 km is deze daling voltooid en bereikt men de oever van de Miño en de brug. U heeft nu ongeveer 23 km afgelegd sinds uw vertrek uit Monforte de Lemos. U vervolgt via de brug over de Miño (Puente de Belesar). Rechts van de brug bevindt zich een bar/restaurant deze is maandags gesloten. De bar is een bezoek waard! Aan de overkant gekomen gaat u onmiddellijk weer steil omhoog. U kunt de geasfalteerde weg volgen die met grote haarspeldbochten naar boven leidt. De camino is korter, maar uiteraard steiler. Die volgt oude granieten muren naar boven en kruist regelmatig de hoofdweg. Naar de volgende plaats, San Pedro de Línora is het 2.5 km. U ziet dan al de stad **Chantada** liggen. Toch duurt het nog een uurtje voordat men het oude centrum van deze stad heeft bereikt (4 km). Bij het binnenlopen van de plaats passeert u het bezienswaardige San Salvador de Asma kerkje.

Chantada :

Adres van gemeentehuis: Plaza do Canton 1, Tel.: 982440011, Fax : 982462102

Website : www.concellodechantada.org , E-mail : aytochantada@infonegocio.com

Aantal inwoners: 9.086 (2008). Het oude stadscentrum herbergt mooie gebouwen en traditionele Galicische huizen zoals bijvoorbeeld het adellijke "Suatorre" in de parochie Asma, het huis "Piñeiro" in de parochie Pesqueiras en "la Casa de Pacio" in het stadsdeel Sabadelle. Onder de vele kerken en kapellen moet genoemd worden de kerk "Santa María de Pesqueiras", ooit een klooster van Benedictijner Zusters en nu nationaal monument. Een mooi voorbeeld van Romaanse bouwstijl is de kerk van "San Salvador de Asma", behorend bij een Benedictijner klooster; ook wel genoemd "El monasterio de Vista Alegre", vanwege het prachtige uitzicht dat men van hieruit heeft. Opvallend mooi zijn de kerken van Camporramiro uit de 12^e eeuw en van Nogueira met muurschilderingen uit de 16^e eeuw. Bewaard gebleven vestingwerken: "La Torre de Arcos" (de toren van Arcos), "La Torre de Vilaúxe" (de toren van Vilaúxe) en "La Fortaleza de Pereira" (het fort van Pereira).

Festiviteiten:

Wijnfeest 2^e weekend in maart; Fiestas Patronais ter ere van de patroonheilige Virgen del Carmen, op de zaterdag voorafgaand aan de zondag na 21 augustus; Feest van Nuestra Señora do Faro 8 september, Processie naar de Monte Faro; Feest van San Ciprián, "Fiesta das Cabras" (geiten) in het 3^e weekend van september;

Romería de San Lucas 18 september

Onderdak: *hotel Mogay, Via Antonio Lorenzano 2, tel. 0034 982 44 0847 modern hotel in centrum (ontbijt v.a. 9 uur!)*

Voorzieningen: *volop winkels, apotheek, bars en restaurants*

Etappe 7 : Chantada – Rodeiro; Afstand : 27 km; Moeilijkheidsgraad : middelzwaar

Tussen Chantada en Rodeiro verheft zich de Sierra do Faro. Ongeveer halverwege de etappe bereikt u het hoogste punt (Alto do Faro, 1173 m. boven zeeniveau) en na nog een uur stevig doorstappen bereikt u de pas (Porto do Faro, 870m. boven zeeniveau). De afdaling brengt u in het district Deza, genoemd naar de door het district stromende rivier de Deza. De Deza is een zijrivier van de Ulla. Het is mogelijk dat de naam Deza terug te voeren is op het Latijnse Decius, de naam van een Romeinse grootgrondbezitter. Maar volgens de legende zou de oorsprong van de naam zijn afgeleid van Dhais, een beroemde jager die de zoon was van de mythologische stichter van Galicië, Brigo. Er is ook nog een derde theorie. Deze luidt dat de benaming van de streek haar oorsprong vindt in de naam Decius Junio Bruto die Galicië destijds inlijfde in het Romeinse Rijk.

Tussenafstanden:

Chantada (Plaza de Santa Ana) – Centulle 1,2 km

Centulle – Abral 2,5 km

Abral – Vilaseco 3,3 km

Argo de Vilaseco – Penasillás 3,5 km

Penasillás – Alto do Faro 4,6 km

Alto do Faro – Porto do Faro 4,9 km

Porto do Faro – Vilanova 1,4 km

Vilanova – Camba 0,7 km

Fervenza – Río 2 km

Río – Mouriz 0,7 km

Mouriz – Rodeiro 1,5 km

Route:

U verlaat Chantada vanaf het centrale Plaza de Santa Ana klimmend via de Rúa Alférez Baamante in de richting van een aantal schoolgebouwen. Voor u ziet u het Colegio Xoán de Requeixo en aan uw linkerzijde het Instituto de Educación Secundaria Lama das Quendas. Vervolgens komt u in de parochie San Xurxo de Asma. Hier staat een mojón. De LU- P-1809 buigt af naar rechts, maar u gaat rechtdoor naar **Centulle**. Dit is een klein plaatsje waar men zich bezighoudt met akkerbouw en veeteelt.

Centulle:

Voorzieningen: *Geen*

Route:

Enkele honderden meters verderop ziet u het interessante kerkje **San Xurxo de Asma**. U vervolgt de rustige weg almaar rechtdoor gedurende ongeveer 2 km. De weg wordt geflankeerd door een fraai coulissenlandschap met akkertjes, boompartijen en waterloopjes. U negeert alle zijwegen naar links en naar rechts. Uiteindelijk komt u uit op een ongeplaveid stuk weg dat rechtstreeks naar het dorpje **Abral** leidt. U loopt door het plaatsje en vijf minuten later ziet u de LU-1002 voor u. Hier bevindt zich een cruceiro. U steekt de weg over. Een eindje verderop geeft een mojón bij een zijweg aan dat Santiago nog 88.13 km is. Vanaf dit punt loopt u op een onverhard weggetje. Een gele pijl wijst naar een verharde weg en weldra bevindt u zich in het dorpje **Vilaseco**. Het is nu een klein uur lopen (3.5 km) naar de volgende plaats, **Penasillás**. U passeert een asfaltweg en later een onverhard weggetje aan uw linkerhand. De route is goed bewegwijzerd.

Penasillás:

Ook in dit dorpje leeft men van landbouw en veeteelt . Er is een bar, met onduidelijke openingstijden. Het plaatsje beschikt over een fraai en vriendelijk ogend kerkje dat midden op het centrale pleintje staat. Men treft hier voorts een bron aan met uitstekend water. Aangezien de camino de komende uren voortdurend stijgt naar de Alto de Faro, is het verstandig hier de flessen te vullen.

*Op dit pleintje ziet u ook een grafmonument met het beeld van iemand die aalmoezen geeft en dat is gewijd aan de dode zielen in het vagevuur. De “**petos de ánimas**” zijn zichtbare tekens van een dodencultuur. Het zijn eenvoudige uitingen van de volkse piëteit. De monumentjes benadrukken het belang van de hel en het vagevuur. U treft ze aan langs de camino's en op kruisingen in heel Galicië in portalen van kerken etc.*

De klim naar de Alto do Faro

In het dorpje Penasillás geven twee gele pijlen en een stenen wegwijzer het verloop van de Camino duidelijk aan. Een breed pad leidt u steeds verder omhoog. Het grindpad maakt na korte tijd plaats voor een zanderig, maar goed begaanbaar spoor. Na ongeveer 2.5 km bereikt u een vijfsprong. Een mojón geeft aan dat de afstand naar Santiago nog 83.3 km bedraagt.

Op dit kruispunt staat ook een soort gedenksteen voor Uxio Novoneyra, een beroemde dichter en schrijver van kinderboeken uit Galicië (1930 – 1999). Op de steen is in het Galicisch de tekst gebeiteld van een gedicht van de hand van Pablo Rubén Eyre. Het is getiteld: “Noites nas beiras do Faro” (nachten op de flanken van de Faro).

Op het kruispunt gaat u rechtdoor, d.w.z. u laat de beide naar rechts afbuigende paden voor wat ze zijn, en bereikt na zo'n 1.5 km een fraaie, te midden van bossen gelegen pleister- en picknickplaats.

Vlakbij, op de grashelling aan de linkerkant, staat de Ermita de Nosa Señora do Faro en een mooie cruceiro. Men kan het kerkje bereiken door langs de hier opgerichte 14 kruiswegstaties over het gras omhoog te lopen. Men kan echter ook het naar links buigende weggetje nog 500 meter volgen en dan links afslaan. Na driehonderd meter bereikt men de Ermita dan vanaf de andere kant. Het is de moeite waard om zich deze kleine moeite te getroosten. Deze plaats wordt de “Kilómetro Cero” van Galicië genoemd. U bevindt zich dus precies in het midden van deze autonome regio . Na het bezoek aan de Ermita kan men 300 meter verder in zuidelijke richting genieten van het uitzicht op het hoogste punt van de Sierra do Faro. Deze top (Alto de Faro) ligt op 1173 meter.

U neemt vervolgens de weg terug in noordelijke richting. Voor u ziet u een lange rij windmolens. Die zullen u kilometerslang blijven vergezellen. Vanaf het uitkijkpunt loopt u ruim een kilometer tot het begin van de rij windmolens. U treft nog een mojón aan die aangeeft dat de afstand naar Santiago 81.2 km is, u passeert de picknickplaats weer, laat de afslag voor een kortere route naar Rodeiro links liggen, en u bereikt dan het begin van de rij windmolens. Via de (onverharde/half verharde) weg komt u bij een Y-splitsing. U houdt hier rechts aan. De linker weg is een dienstweg, bestemd voor de toegang tot de windmolens, maar beide wegen komen verderop weer bij elkaar. De windmolens bevinden zich nu links van u. Schuin rechts achter u heeft u een prachtig uitzicht over de brede vallei waar u sinds het vertrek uit Chantada doorheen heeft gelopen. Na ongeveer 3 km, u bent dan 18 windmolens gepasseerd, komen de dienstweg en onze weg weer bij elkaar. U houdt hier links aan. U passeert dan nog 6 windmolens, nu echter aan uw rechterzijde. Via de grindweg bereikt u, na een korte afdaling langs een brandgang, na iets meer dan 1 km een asfaltweg. U gaat links af

en na 100 meter kruist u de autoweg CRG-2.1 Lalin – Chantada. U bent hier op de Porto do Faro. Deze pas ligt op 870 meter boven de zeespiegel. Direct na het oversteken van de autoweg wijzen een gele pijl en iets verderop een mojón u naar een pad rechts dat in de richting van Rodeiro voert. Ook heeft de gemeente Rodeiro hier een mooie grenssteen van de Camino de Invierno geplaatst.

Rechts achter u op een heuvel werden belangwekkende archeologische opgravingen gedaan. Men heeft een omvangrijke begraafplaats met bijzondere hunebedden blootgelegd (Túmulos de Monte Cabeza).

U blijft dit pad volgen en bij een volgende kruising van paden volgt u de gele pijl. U komt nu in het gehucht **Vilanova**. Dit kleine plaatsje ligt aan een asfaltweggetje maar het heeft niets van enige interesse. Het asfaltweggetje voert u in minder dan 10 minuten naar het volgende gehucht, **Camba**. Dit plaatsje is zo mogelijk nog kleiner dan Vilanova.

Camba:

Bezienswaardigheden:

*In feite is Camba een soort havezate, d.w.z. een groot landgoed met een herenhuis genaamd **El Pazo de Camba**. Het werd gebouwd in de vijftiende eeuw. Het staat bekend als de **Casa Forte de San Xoán** of ook als **Casa dos Churruschaos**. De kerk van San Xoan, vastgebouwd aan de Pazo, is heden ten dage de parochiekerk. Zij dateert uit de twaalfde eeuw en werd gerestaureerd in de zeventiende eeuw. Jammer genoeg is bij die gelegenheid de voorkant van de kerk met romaans portaal vervangen door een in barokstijl uitgevoerde façade. In het aangrenzende weiland kan men ook nog een mooie cruceiro bewonderen.*

Route:

U gaat verder over een karrenspoor. U komt dan op een asfaltweggetje en U passeert enkele huizen. De route is duidelijk aangegeven door meerdere gele pijlen en mojones. U klimt licht en bereikt vervolgens het plaatsje **Fervenza**. U volgt de pijlen en slaat linksaf een pad op in de richting van **Río (2 km)**. Het pad voert door bospercelen (eiken, sparren en dennen). U passeert een nederzetting met de naam **Hermida**. U komt langs een paar grote veestallen en een voetbalveld markeert vervolgens het begin van Río.

Río:

Voorzieningen:

Er is een bar (Bar O Rencontro) en een restaurant (Mesón Lamazares) Moeilijk te vinden.

Route:

U vervolgt uw weg via een pad dat overgaat in een karrenspoor. Het daalt licht af naar een geasfalteerde weg. Hier slaat u rechtsaf. Na korte tijd bereikt u het plaatsje **Mouriz**. U loopt door het plaatsje en blijft deze weg volgen. Weldra ziet u voor u de eerste huizen van **Rodeiro** dat we bereiken na 1.5 km. Dit stadje ligt op 630 meter hoogte. Vanaf de pas (Porto do Faro) bent u 260 meter gedaald.

Rodeiro:

Rodeiro is een gemeente in het district van de Deza. De plaats heeft 3500 inwoners. Ook hier vormen landbouw en veeteelt de belangrijkste economische bedrijvigheid.

Kunst: Toren van de Camba (tegenwoordig Casa Consistorial) en overblijfselen van de muren die eromheen stonden (14^e eeuw); de romaanse parochiekerk uit de 12^e eeuw, in het hooggelegen deel van de stad. Er staat een merkwaardig beeld van een (karren)wiel –

misschien vanwege de naam van de stad, Rodeiro(ruedo betekent wiel) – en een ander beeld dat aan de bejaarden is opgedragen. Verder is er een cultureel centrum, een bibliotheek en een museum.

Festiviteiten: *13 juni, feest ter ere van de heilige Antonius, (4-5 dagen) 8 september feesten op de Monte Faro*

Onderdak:

Sporthal , tel. 986 790 009; Pension O Guerra, tel. 986 790 061; (om naar O Guerra te gaan: voor binnenkomst van het dorp direct na de brug linksaf); Hostal Carpinteiras, A Raña, Rodeiro, tel. 986 790 196.

Voorzieningen: *Gezondheidscentrum, apotheek, pinautomaat, levensmiddelenwinkels, bars en restaurants*

Etappe 8 : Rodeiro – Laxe; Afstand : 28 km; Moeilijkheidsgraad : middelzwaar

Deze etappe is niet bijzonder inspannend hoewel zij vrij lang is. Tot Lalín gaat de camino door een aantrekkelijk landschap waar bossen en velden elkaar afwisselen en u slechts enkele plaatsjes zonder voorzieningen voorbij komt. Na Lalín is het met de landelijke rust van het eerste deel van de etappe gedaan. Er volgen nog 6 km in de nabijheid van grote wegen en industrieterreinen alvorens de herberg in A Laxe wordt bereikt.

Tussenafstanden:

Rodeiro (Monument la Rueda) – Puente del Hospital 2 km

Puente del Hospital – Eirexa (Puente Pedrós) 8 km

Eirexa (Puente Pedrós) – Lalín de Arriba 10 km

Lalín de Arriba -- Lalín centrum (Plaza de la Iglesia) 1,8 km

Lalín centrum – A Laxe (herberg) 6,2 km

Route:

Het vertrek uit Rodeiro is vanaf het centrale plein waar een stenen monument in de vorm van een wagenwiel staat. (Wellicht heeft de naam Rodeiro iets te maken met Ruedo (wiel). U verlaat het stadje in westelijke richting via de autoweg PO-553 (Carretera de Lalín a Alto do Faro). Na iets minder dan 2 km komt u bij een brug (Ponte do Hospital) over een riviertje (de Río Arnego). Dit stroompje zult u vandaag nog een paar keer oversteken. Aan de linkerkant van de weg op korte afstand van de brug bevindt zich een slachterij voor konijnen. Dit is vaak goed te ruiken! Op 400 meter na de brug staat rechts een mojón. U slaat hier rechtsaf een asfaltweggetje op. Een eindje verder op een kruising staat opnieuw een mojón. De weg verandert in een stevig zandpad. Aan uw rechterzijde ziet u de zogenaamde “gavieiras”, een soort kleine spaarbekkens. Er wordt hier door sportvissers veel gevist. Op de volgende kruising staat weer een wegwijzer. Het pad verandert nu in een spoor met gras en stenen. Het is in slechte staat. Alleen gedurende de zomer is het gemakkelijk te belopen. Regelmatig zal men het pad moeten verlaten teneinde een weg te vinden door het terrein. Over de route hoeft men niet te twijfelen. Er staan voortdurend gele pijlen. U steekt tot tweemaal toe de snelstromende Río Arnego over die prachtig door het landschap slingert. U komt vervolgens aan in **Penebosa**. Een mojón vertelt u dat u sinds Rodeiro 5 km heeft afgelegd. Vervolgens klimt u licht over een landweggetje tot de volgende mojón. De route is landschappelijk erg aantrekkelijk. U daalt weer een stukje en komt door een ander petieterig plaatsje, **Puza**. Een mojón wijst u na Puza linksaf over een grindpad de heuvel op. U steekt daarna de Río Arnego nog eens over. U klimt weer en bereikt dan een paar gebouwen die gezamenlijk het gehucht **Penda** vormen.

Penda:

Bezienswaardigheid: *Het enige dat vermeldenswaard is van deze plek, is een enorm monument dat voor het hoofdgebouw is opgericht. Het is voorzien van een gigantische foto van de overleden eigenaar van het pand.*

Route:

U gaat rechtdoor en volgt de gele pijlen. Vervolgens bereikt u na een tijdje het dorpje **Eirexa**. Via een brug uit de twaalfde eeuw in klassiek romaanse stijl (Puente Pedrós) bereikt u de overkant. Hier staat een mooie kerk en een cruceiro. U heeft nu 10 km vanaf Rodeiro afgelegd. U vervolgt de route over de asfaltweg tot aan de volgende kruising. Hier slaat u links af en neemt u de weg die naar Mesos gaat. Even verderop bij een groepje huizen, staat weer een mojón die aangeeft dat u rechtsaf moet slaan. Weer steekt u, nu voor de laatste keer, de Río Arnego over. Aan de overkant van het stroompje staan enkele huizen die gezamenlijk de naam **Meson** dragen. Zodra u een geasfalteerde weg bereikt, slaat u rechtsaf. Bij de

volgende mojón slaat u linksaf. U loopt, al klimmend over een geasfalteerd weggetje en bereikt een zijweggetje, waar u rechtsaf slaat. Vanaf hier wandelt u dan weer over verharde, dan weer over onverharde wegen en paden. Klimmen en dalen wisselen elkaar af. Het landschap is lieflijk en de route is niet spannend. De gele pijlen en mojones maken het vinden van de juiste route zeer eenvoudig. U komt een klein bordje tegen dat aangeeft, dat de afgelegde afstand vanaf Rodeiro nu 14.5 km is. U steekt de weg over en u neemt hier het voetpad recht tegenover u. Het is nu niet ver meer naar Lalín. Enkele gele pijlen wijzen u naar een pad dat u weldra in Palmés brengt. Vandaar daalt u licht en bereikt u de gemeentegrens van **Lalín**. Eerst komt u in de wijk Lalín de Arriba. Een bord met het opschrift “20 km” geeft de tot dusver afgelegde afstand aan. U loopt nu een stukje op de PO-533. U gaat tot aan een rotonde waar de PO-533 de oostelijke rondweg (SG V3) kruist. U wandelt nog zo’n 500 meter rechtdoor (Rúa Monte do Faro) en bereikt dan een leuk driehoekig pleintje met prettige restaurantjes tegenover de kerk (Plaza de la Iglesia).

Lalín:

Volgens de priester Buenaventura Cañizares ligt de oorsprong van de plaatsnaam “Lalín” in “Lalino”. Dit was een de naam van een rentmeester van de Graaf van Deza die het beheer voerde over dit grondgebied. De gemeente (Concello) Lalín is één van de grootste gemeenten van het district (Comarca) Deza en ook van heel Galicië. Het heeft een oppervlakte van 326 vierkante kilometer en wordt beschouwd als het geografische middelpunt van Galicië. Deze gemeente omvat de eigenlijke stad en 52 plattelandsparochies er omheen. Zij heeft ongeveer 20500 inwoners. Ongeveer de helft daarvan woont in het stadje. Velen van hen vinden werk in de traditionele bedrijfstakken zoals landbouw en veeteelt. Moderne industriële vestigingen (textiel, aluminium, bouwnijverheid) hebben echter gezorgd voor de nodige diversificatie.

Kunst:

Interessant zijn de parochiekerk waarvan de bouw begon in 1888 en die werd voltooid in 1915, het monument ter ere van de astronoom en de mathematicus Ramón María Aller, vervaardigd door de beeldhouwer Asorey, het Monument ter ere van de vliegenier Joaquín Loriga, die als eerste van Spanje naar de Filipijnen is gevlogen, het Klooster San Martiño de Lalín de Arriba en het merkwaardige monument gewijd aan het varken (Lalín is de hoofdstad van de Spaanse stoofschotel met vlees en groente („el cocido”))

Voorzieningen:

De plaats beschikt over velerlei voorzieningen. Er zijn winkels, apotheken, banken, geldautomaten, restaurants, hostals, een gezondheidscentrum enz.

Route:

Om Lalín te verlaten in de richting van Laxe, het eindpunt van deze etappe, loopt u vanaf de punt van het driehoekige Plaza de la Iglesia de Rúa de Colón in. U passeert het genoemde bronzen beeld van het varken, het gemeentehuis (Ayuntamiento) en u ziet 100 meter verderop een rotonde. De situatie is hier gecompliceerd. Het is het beste om niet door te lopen tot de rotonde maar om aan het einde van de Rúa de Colón naar rechts af te buigen. Voor de brug links naar beneden en het gele pad volgen langs de rivier, (Paseo Fluvial) U volgt dit pad onder een tweetal viaducten door en kruist regelmatig het riviertje. Na ongeveer 3 km ziet u gele pijlen die u naar rechts sturen. U volgt de pijlen gaat een bruggetje over en een zandpad in. U komt uit op een asfaltweg en daarna op de N-525. U steekt de weg over en na vijftig meter verlaat u de weg en slaat rechts af. U snijdt nu in feite een bocht in de N-525 af. Na 800 meter komt u na een modern hotel te hebben gepasseerd (blijf tussen hoofdweg en hotel) bij een rotonde aan het begin van een groot industrieterrein. Direct links van u ligt de N-525 en even verder naar links de grote autosnelweg 15 AP-53. U loopt verder langs dit “poligono industrial”. De weg loopt evenwijdig aan beide snelwegen. Zo’n 700 meter verder eindigt

deze parallelweg op een rotonde. Hier staan genoeg gele pijlen. U loopt ongeveer 300 meter evenwijdig aan de autosnelweg AP-. U loopt onder de autosnelweg door via een tunneltje en slaat daarna linksaf. Na ongeveer 150 meter ziet u dan een wegwijzer naar de herberg van **A Laxe**. Deze ligt bij het groepje huizen rechts van de weg, op amper 100 meter afstand.

A Laxe:

Onderdak:

De herberg is gebouwd in 2004 en zeer goed onderhouden. Ze wordt geleid door de hartelijke en efficiënte gastvrouw Victoria. De herberg gaat open om 13.00 uur en sluit om 22.00 uur. Men beschikt hier over 28 stapelbedden, verdeeld over 2 zalen. Bovendien is er een kamer voor invaliden. Er is heet water, een ruime keuken, zit en leeskamers, een frisdranken en een koffieautomaat en een waslijn voor kleding buiten.

Voorzieningen:

Langs de weg ligt een bar waar maaltijden worden geserveerd. Men kan ook naar het nabijgelegen industrieterrein gaan waar veel bars en eethuizen te vinden zijn. Verder is het mogelijk eten te bestellen bij het eethuis "Onde Antonio".

Even verderop aan de camino aan de N525 (op 5 minuten lopen), is restaurant Maria José. U kunt hier ook de volgende ochtend ontbijten.

Etappe 9 : A Laxe – Outeiro (Vedra); Afstand : 34 kilometer; Moeilijkheidsgraad : hoog

Gedurende deze etappe steekt u de “Río Ulla” (de rivier de Ulla) over. Deze vormt de grens tussen de provincie Pontevedra en de provincie Coruña.

*U kunt vanaf 7 uur ontbijten bij bar/ restaurant Maria José (na ca. 5 minuten langs de N525) en daarna in **Silleda**, op ongeveer 2 uur lopen. Mocht men daags tevoren geen proviand gekocht hebben, bestaat de mogelijkheid om koffie en koeken uit de automaat in de herberg te halen. De Camino is uitstekend bewegwijzerd, zodat de details op de route niet uitvoerig worden beschreven.*

Tussenafstanden:

Albergue – Vilasoa 0,3 km.

Vilasoa – Puente Taboada 5,2 km.

Puente Taboada – Silleda 4 km.

Silleda – Bandeira 7,3 km.

Bandeira – Dornelas 5 km.

Dornelas – Puente Ulla 7,5 km.

Puente Ulla – Albergue de Outeiro 4,7 km.

U verlaat de herberg over een geplaveide weg en bereikt de N-525 en de eerste huizen. U bent in **Vilasoa**. Er is een bewegwijzerd pad naar links. U komt in **Prado**, een groep huizen langs de N-525. U volgt de bewegwijzering en u slaat links af. U volgt een pad dat een weg kruist en vervolgens overgaat in een asfaltweg. Langs deze weg staan bomen en hij loopt om een reeks verspreid liggende huizen heen, bekend als **Borralla**. U gaat onder een viaduct door en na een gemakkelijke afdaling bereikt u **Puente Taboada** (de Taboada brug).

Romaanse brug uit de 10^e eeuw over de rivier de Deza die tussen de 15^e en 16^e eeuw werd verbouwd . Door het noodweer van 14 januari 2010 werden delen van de weg en een pilaar van de brug ernstig beschadigd.

Aan de overkant bereikt u na een steile, bestrate klim de N-525. Loop niet langs deze weg, maar houd links aan. Hier treft u de romaanse kerk van Taboada en een kruisbeeld aan. U vervolgt de Camino, nu via een zandweg, loopt om enkele fabriekshallen heen en vervolgens tussen de huizen van **Trasfontao** door. Daarna bereikt u **Silleda** via een verharde weg.

Silleda:

Info algemeen :

Belangrijke jaarbeurs, de bekendste van Galicië. Men vindt hier de grootste overdekte straat van Europa, waar o.a. de beroemde Semana Verde (de Groene Week) van internationaal niveau, wordt gehouden. Het is een dorp dat een continue groei doormaakt.

Kunst :

De parochiekerk van Magdalena.

Onderdak:

De herberg is eigendom van de Fundación (Stichting)María Seoane Colmeiro, die de herberg beheert en leidt. De herberg, die achter de parochiekerk ligt, gaat open om 12.00 uur en sluit om 22.00 uur. Voor het geval dat de herberg gesloten zou zijn, kan men zich melden bij het rectoraat van de parochie of bellen. Tel. 986 580 013 of 658 190 396. Een overnachting kost € 5, -. Het is een gebouw van drie verdiepingen met een capaciteit voor 65 personen, verdeeld over bedden en stapelbedden.

Hostal Ramos en Pension Gonzáles

Voorzieningen:

Alle mogelijke voorzieningen, gezondheidscentrum, apotheken, geldautomaten, levensmiddelenwinkels, restaurants en bars etc.

Route:

U vervolgt de Camino tot bij een veevoederfabriek (NUDESA), die links van de N-525 ligt. Ook voor dit traject geldt wat al eerder werd vermeld: in regenperioden, zeer frequent in Galicië, is het raadzaam dit traject over de grote weg te lopen. Bij het bereiken van de fabriek van NUDESA neemt u de asfaltweg naar links, die u al dalend naar **San Fiz** voert. U passeert de kleine dorpskern en steekt een verharde weg over. Via de bewegwijzering slaat u rechts af en vervolgens links af en vervolgt de weg over een zandweg door een gebied met bomen. Na enkele boerderijen aan de rechterkant bereikt u de brug over de R o Toxa (de rivier de Toxa). Volg verder de bewegwijzering van de Camino. Na ongeveer 500 meter kruist u achtereenvolgens de N-640 en de autoweg AP-53. U gaat verder over een asfaltweg, die een grindweg wordt en u bereikt de N-525. Hier slaat u links af en korte tijd later loopt u **Bandeira** binnen.

Bandeira:

Bandeira is een middelgrote plaats die valt onder de gemeente Silleda. Het feest van de "empanada" (soort pastei je) van Bandeira is beroemd.

Kunst :

De parochiekerk van Santa Eulalia.

Onderdak:

*De herberg ligt in het gehucht **Medelo** op ongeveer 3 kilometer ten noordoosten van Bandeira. De route naar de herberg staat aangegeven op de N-525. In de omgeving van de herberg is geen eten te krijgen, het is dus raadzaam zelf voor proviand te zorgen. De gastvrouw is Cristina Costa Rodríguez. Tel. 670 502 356. Het is een herberg van "La Xunta", de regering van Galicië. De prijs is   5, - per nacht. De herberg beschikt over 8 bedden in  en kamer. Openingstijden: van 13.00 uur tot 22.00 uur. Het is wenselijk om van te voren te bellen.*

Voorzieningen : *Er zijn verschillende bars en restaurants. Er is een gezondheidscentrum, er zijn apotheken, geldautomaten en levensmiddelenwinkels*

Route:

Bij het verlaten van Bandeira neemt u de weg naar rechts en u volgt die tot het gehucht Caselas. In Caselas vervolgt u de weg naar links. Al klimmend en dalend komt u aan in Vilari o, een dorp bestaande uit verspreid liggende huizen, waar enkele wegen elkaar kruisen. Bijna de hele weg gaat over asfalt, op een klein stukje zandweg na. In minder dan een uur bereikt u het mooie dorpje Dornelas met zijn fraaie parochiekerk van San Martiño uit de 12^e eeuw. Er is hier ook een bar/albergue. U verlaat Dornelas over een verharde weg en even verderop slaat u linksaf. Daarna rechtsaf over een zandweg door een bos. De zandweg gaat over in een asfaltweg. U steekt een verharde weg over en komt uit in het dorpje O Seixo, waar een kapel staat, die is gewijd aan San Miguel, de patroonheilige van deze regio. U verlaat O Seixo over een lokale weg en op een kruispunt aan het einde van het dorp slaat u rechtsaf. U bereikt na ongeveer 500 meter al snel Castro. U volgt de Camino, die uitstekend is bewegwijzerd. U loopt door een bosrijk gebied. Het laatste stuk gaat langs de R o Ulla (de rivier de Ulla). U steekt de Rio Ulla over, die de grens vormt tussen de provincies Pontevedra en Coruña.

De brug heeft vier bogen en werd ontworpen door de Compostelaanse architect Tomás del Río in de tweede helft van de 18e eeuw.

U bereikt vervolgens **Puente Ulla**

Puente Ulla

Puente Ulla is één van de twaalf parochies van de gemeente Vedra.

Kunst:

De romaanse kerk van Santa María Magdalena.

Onderdak:

Er zijn pelgrims die er de voorkeur aan geven in Puente Ulla te overnachten en de volgende dag verder te gaan in plaats van de weg omhoog naar de herberg te gaan. (zie de route naar de herberg).

Men kan onderdak vinden in gelegenheden als O Churrasco de Juanito (tel. 981 512 619), Pensión O Cruceiro (tel. 981 512 099 of 649 952 594) of Mesón Ríos, direct rechts na de brug. Er zijn verder ook particulieren die bedden verhuren

Voorzieningen:

Er zijn verschillende levensmiddelenwinkels en een supermarkt van DYA en verder is er een apotheek. Maaltijden: Mesón Ríos, uitstekende prijs-kwaliteitverhouding; O Churrasco de Juanito; restaurant O Crucero.

Route naar de herberg :

Om de herberg te bereiken moet men de N-525 nemen. De bewegwijzering voert u over een zeer oud pad, beter bekend als Romeinse weg naar de N-525. Hier gaat u rechtsaf richting Santiago de Compostela en een stuk verder neemt u een steil omhoog gaande zandweg naar rechts. Daarna een verharde weg en vervolgens een bospad. De klim is lang en zwaar en op warme dagen is er weinig schaduw; het is dus aan te bevelen altijd water mee te nemen. Na het passeren van een bron en de kerk komt u, via een asfaltweg, bij de herberg aan.

Omdat het een zware klim is, is het aan te raden in Puente Ulla te overnachten en deze klim in de ochtend te maken.

Etappe 10 : Outeiro – Santiago; Afstand : 17 kilometer, moeilijkheidsgraad : laag

Het einde van de pelgrimage naar de stad van St. Jacobus nadert. Hoewel deze laatste etappe tamelijk kort is, staat de pelgrim gewoonlijk zeer vroeg op om op tijd in Santiago aan te komen. Als men de pelgrims in de Kathedraal wil bijwonen, het beeld van de Apostel wil omhelzen en voordien de Compostela ophalen in het desbetreffende kantoor, is het raadzaam om al naargelang het seizoen rekening te houden met lange rijen wachtenden.

Tussenafstanden:

Albergue – Rubial 4,2 km

Rubial – A Susana 3,5 km

A Susana – Piñeiro 4,4 km

Piñeiro – Angrois 1,8 km

Angrois – Plaza de Obradoiro 3,1 km

Outeiro (San Miguel de Vilanova):

Dorpje zonder voorzieningen voor de pelgrim.

Kunst:

Kerk van Santiaguíño do Monte. Kruisbeeld vlak bij de kerk.

Onderdak:

Herberg uit 2006, hier zijn 32 plaatsen in stapelbedden, verdeeld over twee zalen. Er is een keuken met keukengerei, een huiskamer met leesmateriaal, faciliteiten voor invaliden (douches, toiletten, enz.) een wasbak en een waslijn buiten. Vóór de herberg ligt een mooi grasveld met houten stoelen. De prijs is € 5, - per nacht. (De herberg is van de Xunta van Galicië). Openingstijden: van 13.00 uur tot 22.00 uur. Op het mededelingenbord staat het adres van een bar die maaltijden voor pelgrims verzorgt en deze ook bij de herberg bezorgt.

Route:

U verlaat de herberg van Outeiro en gaat naar rechts over een breed bospad. De weg gaat nu steeds rechtdoor, ook bij de kruispunten die u tegenkomt. De bewegwijzering is uitstekend. Het zandpad gaat over in een asfaltweg. U steekt een weg over. U passeert de eerste huizen van **Boqueixon** en u slaat rechtsaf en steekt een weggetje over en iets verderop weer rechtsaf. In de verte ziet u de Monte Gozo liggen.

Volgens de legende schonk Koningin Lupa bij deze berg enkele vechtstieren aan de discipelen van de Apostel. Deze dieren zouden de kar met het lichaam van de Heilige moeten trekken. Op wonderbaarlijke wijze werden de stieren mak.

U bereikt **Rubial**, waar naast een adellijk huis met kantelen en enkele palmbomen een kruisbeeld staat, met aan de ene kant een afbeelding van Christus en aan de andere kant een afbeelding van de H. Maagd. Voorbij het kruis slaat u linksaf en u gaat nu alsmaar rechtdoor zonder rekening te houden met mogelijke omleidingen. U steekt een weg over en in een bosgebied gaat u onder een spoorweg door. Vervolgens passeert u een brug en bereikt de eerste huizen van **Deseiro de Arriba**. De Pico Sacro kunt u nu niet meer zien. Een bocht naar links en daarna naar rechts (hier is een bar) brengt u tot vlakbij de N-525 en naar het gehucht **Gándara**. U loopt rechtdoor tot aan de AC-960. Daar gaat u linksaf. Vóór u ziet u een metalen wegwijzer die aangeeft dat u de N-525 op de kruising met de genoemde AC-960 moet oversteken. **Pas op drukke weg!** U vervolgt uw weg over een pad dat naar **A Susana** voert. De N-525 ligt rechts van u. (*Afhankelijk van het uur en de dag kan men hier in A Susana een geopende bar of een eethuis vinden*) U volgt de “Travesía de la Susana” en komt na een ventweg te hebben overgestoken bij een onderdoorgang onder de N-525. U gaat verder over een asfaltweg. U bent nu in het gebied van **Marrozos**. U passeert **Outeiro de Marrozos**

vanwaar u een mooi uitzicht heeft op de buitenwijken van Santiago en vervolgens **Cañoteira de Marrozos**. Dan volgt een brug over het spoor, een steile helling, opnieuw het spoor (in dit geval er onder door) en via het dorpje **Vixoi** daalt u af tot de **Ermita de Santa Lucía** (de kapel van Santa Lucía). Een voortdurend klimmende weg voert u naar **Piñeiro**, een langgerekt dorp aan de linkerkant van de N-525. U loopt over “de Camino Real de Piñeiro” (de koninklijke pelgrimsweg van Piñeiro) en passeert op zeker moment het reclamebord van de Bar Los Cruces, gelegen aan de N-525, op minder dan 100 meter van de Camino. *Het is een goede gelegenheid voor koffie of een ontbijt. De onderdoorgang van de AP-9. Al jaren ligt hier onder de autoweg, beschut tegen de regen, een hoop schroot en oude en kapotte apparaten. Heel ongebruikelijk!* U vervolgt de weg tot aan een verhoogde brug en loopt vervolgens de **parochie Angrois** binnen. Over de “Camino Real de Angrois” bereikt u de **Calzada de Sar**. *Om deze weg in oude staat terug te brengen, wordt er al jaren aan gewerkt. Vanaf dit punt heeft men een mooi uitzicht op de torens van de kathedraal. Het eindpunt is binnen bereik. Het is te zien en ook te voelen.* U daalt af naar de brug over de Río Sar (de rivier de Sar) waaraan Rosalía de Castro één van haar mooiste gedichten wijdde, “A las orillas del Sar” (aan de oevers van de Sar). Voorbij de brug, in de oude stadskern, is de route als volgt: De steile klim van **Castrón Douro, Arco de Mazarelos** (de enige van de zeven stadspoorten die bewaard is gebleven), **Plaza de la Universidad, Calderería, Rúa de Xelmírez, Plaza de las Platerías, Rúa de Fonseca, Plaza del Obradoiro**, (in het midden van laatstgenoemd plein ligt het 0- km punt van alle Caminos naar Santiago) en tenslotte de kathedraal van Santiago de Compostela.

Santiago de Compostela:

Onderdak: :

Hostal San Martin Pinario, direct tegenover de kathedraal. Op de 4^e verdieping van dit voormalige klooster zijn pelgrimskamers voor ca. E 20,- en op de 1^e en 2^e verdieping hotelkamers voor ca. E 50,-. Ruim van tevoren te reserveren! Gezellige ontbijtzaal. Semenario de Belys. Openbaar, van de Kerk. Centraal gelegen op 10 minuten loopafstand van de kathedraal. Beschikbaar 177 plaatsen in bedden en stapelbedden. Er is geen keuken maar wel een wasserij.

Albergue de San Lázaro. Particulier. Bij de toegangsweg via de Franse Camino (Calle San Lázaro, tel. 981 571 488) op 30 minuten lopen van de kathedraal. Beschikbaar 80 plaatsen in stapelbedden. Wasmachine, waslijn, keuken en kluisjes staan ter beschikking. Huisdieren toegestaan.

Albergue Acuario. Particulier. Bij de toegangsweg via de Franse Camino (Calle Valiño 2, Tel. 981 575 438) op 20 minuten lopen van de kathedraal. Beschikbaar 54 plaatsen in stapelbedden. Wasmachine en drogers. Handdoeken en zeep. Kluisjes, keuken, magnetron en serviesgoed.

Albergue Santo Santiago.

Particulier. Bij de toegangsweg via de Camino Francés (Calle Valiño 3, tel. 606 437 437) op 20 minuten lopen van de kathedraal. Geopend in juni 2010. Beschikbaar 30 plaatsen in stapelbedden. Wasplaats, wasmachine, droger, kluisjes, handdoeken en zeep. Er is geen keuken.

Albergue Mundo Albergue.

Particulier. De meest complete herberg die een pelgrim zich maar kan wensen. De bevoorrechte ligging, aan de voet van de kathedraal in de Rúa de San Clemente 26, met prachtig uitzicht op de kathedraal, maakt een verblijf hier nog aantrekkelijker. Beschikt over een keuken, wasmachine en droger. In de achtertuin staat een stenen barbecue. Men kan hier ook ontbijten. Er zijn 20 plaatsen met kluisjes. Reserveren is mogelijk via tel. 981 588 625 of via www.mundoalbergue.es of via e-mail: info@mundoalbergue.es.

Voorzieningen:

In Santiago is een groot aantal eethuizen, koffiehuisen en restaurants in alle prijsklassen, zodat de pelgrim kan kiezen al naar gelang zijn voorkeur en financiën. Toch zullen we de bekendste en door pelgrims meest bezochte gelegenheden noemen.

Casa Manolo. Plaza de Cervantes 3, (Telefoon: 981 582 950) op 200 m. van de kathedraal. Dit restaurant is wereldwijd bekend onder pelgrims. Biedt twaalf voorgerechten en evenzoveel hoofdgerechten voor een schappelijke prijs!

Restaurante Rúa. Prachtig gerenoveerde oude paardenstallen, bij binnenkomst van Santiago via de Franse route, op een loopafstand van 5 minuten van de kathedraal. (Rúa de San Pedro 24; telefoon: 981 556 469) Men serveert hier typische streekgerechten tegen een redelijke prijs. In de zomer kan men in het achterste gedeelte genieten op een prachtig terras.

Restaurante O Gato Negro. Bijna aan de voet van de kathedraal. (Travesía do Franco; telefoon: 981 583 105). Behoudt de aanblik van een traditionele kroeg; men serveert hier één van de beste Ribeira wijnen. Beroemde gerechten in dit restaurant: inktvisjes in hun inkt, lever met uien en gestoomde mosselen.

Belangrijke telefoonnummers op de Camino**Carracedo:**

Gemeentehuis: 987 562 553

Prioranza del Bierzo:

Gemeentehuis: 987 420 806

Puente de Domingo Flórez:

Gemeentehuis: 987 460 181

O Barco:

Gemeentehuis: 988 320 202 , 988 320 010; Afdeling Cultuur: 988 320 053

Vilamartín de Valdeorras:

Gemeentehuis: 988 300 001

A Rúa:

Gemeentehuis: 988 310 116

Quiroga:

Gemeentehuis: 982 428 001; Afdeling Toerisme: 982 435 125;

Stadsherberg: 982 255 22 en 982 435 29; Eduardo, beheerder van de herberg: 669 812 659

Monforte:

Gemeentehuis: 982 402 501, Huis van de Cultuur: 982 404 404

Chantada:

Gemeentehuis: 982 440 011

Rodeiro:

Gemeentehuis: 986 790 009 en 986 790 185

Lalín:

Gemeentehuis: 986 782 352;

Vedra (Puente Ulla):

Gemeentehuis: 981502024 en 981502262

Foto Alto do Faro, kenmerkend en vanaf grote afstand vanuit alle zijden herkenbaar door zijn windmolens